

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

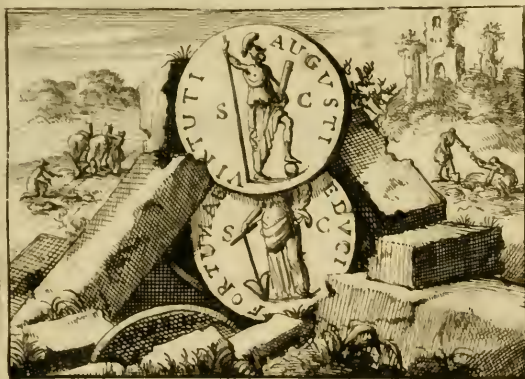
D E
ROOMSCHE
KEISERINNEN,

in

B Y S C H R I F T E N

vertoond, door

LUDOLPH SMIDS, M.D.

VIRTUTE DUCE. COMITE FORTUNÁ.

T O T A M S T E R D A M,

Gedrukt voor den Auteur;

Te bekoomen by JAN TEN HOORN, Boekverkooper
tegenover het Oude Heere Logement. 1688,

W. O. M. S. C. H. I.

VEREINIGTE

1878

1878

VEREINIGTE

1878

Aen den Achtbaaren

H E E R

JACOB de WILDE,

Commys tot de hoofdelyke Be-
taalinge ter Admiraliteit tot
Amsteldam.

M Y N H E E R.

Elyk, verleede jaar, U
Ed. de ROOMSCHE
KEISERS in *Epigram-
mata*, of *Byschriften*, ver-
toond, zyn opgedraagen,
zo worden deze KEISE-
RINNEN, op de zelfde
wyze vertoond, wederom U Ed. aange-
boden:

Te weeten; niet om, nevens den *Op-
dragt*, te verzoeken dat U Ed. het werk
van my, een leezuchtigen aankoomeling,
in deze konst en weetenschap verachtende
tyden, tegens de wapenen van de lasterzie-
ke Nijd gelieve te beschermen: maar
alleen om, nochmaals, aan de *Liefhebbers*
der Roomsche *Aloudheden* te vertoonen dat

(nevens U Eds. Medali-ryk Kabinet) U Es. uitneemende *Boekenkas* de eenige *Pharos*, of hooge vuurbaaken, is geweest, op wiens licht myn reukelooze *Schryflust*, in de veruitgestrekte zee der *Medalikunde*, tusschen de gevaarlyke klippen van *Onweetenheid* en *Twyselachtigheid*, is zeil gegaan.

Derhalven hoop ik, dat U Ed. zo niet met genoegen, ten minsten met een onverschillend gelaat, deze opdracht zal aangaarden, als koomende van eene, die de spreuk van den Griekschen *Ælius Aristides* byzonderlyk altoos heeft behaagd.

Aan de Goden (zo spreekt die wysgier) moet men kerken wyden, en toeëigenen; maar aanzienlyke luyden, door *Boeken*, aan haar op te dragen, en op te offeren, eer bewyzen.

Koomende zeg ik dan (om niet veel ommeslag van woorden te gebruiken) van,

MYN HEER,

U Eds.

geringste dienaar

LUDOLPH SMIDS. M. D.

Amsteldam, den
15 Juny 1688.

VOOR.

VOORREDEN.

IK had nauwelijks de Byschriften, of liever Puntdichten, op de Medaliën der ROOMSCHE KEISERS voltrokken, of ik maakte my met een nieuwen yver gereed om tot de ROOMSCHE STAMHUIZEN over te stappen, en dus eindelijk mijn voorgenomene Dicktoefeningen te besluiten.

Maar de liefde tot de Keiserlijke historie weigerde, zo schiekelijk te vertrekken, en schæen my niet te willen verlaten, voor en al eer ik ook de KEISERINNEN vergaderd, en, op gelijk een wijze verhandeld, by kunne mannen, de ROOMSCHE KEISERS, gevoegd hadde.

Ik wil gaeren belijden dat'er geen groote moeite van nooden was om my dat voorstel toe te doen stemmen, nademaal ik een schoone gelegenheid zag om, in deze korte Aanteekeningen, de Keiserlyke Geslachten en Huwelijks verbintenissen de Liefhebbers voor oogen te stellen, even gelijk ik in de vorige meestendeel de Staat-en Oorlogszaaken van het Roomscheryk had vertoond.

Dus zijn de BURGEMEESTERLYKE STAMHUIZEN van ROOMEN, noch voor eenige maanden, terug geschooven, en de ROOMSCHE KEISERINNEN opgemaakt, gelijk gy ze nu hier ziet in het licht gebragt.

Doch gelieve aan te merken bescheiden Lezer, dat ik, scrijvende KEISERINNEN, niet alleen de huisvrouwen, maar ook de moeders, en grootmoeders, zusters en dochters der Keiseren onder die naam heb betrokken.

Vraagt gy waarom? dewijl, om zekre reedenen,

zommige KEISERINNEN ten eenemaal van penningen zijn misdeeld; zommige ons weinige, of bykans geene stoffe verschaffen om iets aanmerkelijks van haar zeden, of bedrijven, te verhaalen; in welke gelegenheid ik de vryheid heb genoomen van een ander, uit haar maagschap, in de plaats te stellen. Ja wanneer ik van de Historischrijvers my geheelijk zag verlaaten, zo heb ik liever met een dichtkonstige speeling die gebrekkelijkheid eenigzins willen verzoeten, als de plaatsen open te laten, en de reeks mijner doorluchtiger vrouwen meermaalen te ontshakelen.

Alhoewel ik nu vertrouw, dat dit een oprecht Liefhebber niet zal misbaagen, zo vervoerd me nochtans de eigenliefde (cæcus amor sui wordze genoemd van Horatius, 1 lib. 18. carm.) zo ver niet dat ik my zou inbeelden; dat dit werkjen yder een even groot genoeg zal geven; niemand, in tegendeel van deze mijn pooging een scherpe en lebbige taale voeren: nademaal ik door de daagelyksche ondervinding heb geleerd, dat het oordeel van de meeste menschen ongegrond, en veeltijds eenzydig is: want (zegt een zeker wysgier) Grave est iudicium, quod præiudicium non habet: Gewichtig is het oordeel, dat, zonder vooroordeel, te werk gaat.

Behalven dat ook de oordeelende menschen, wegens de hoedaanigheden, zo van kunne inborst, als van de ervarenheid ontrent het geene zich kunne oordeel onderwerpt, van malkander geweldig verscheelen.

Van deze zijn de slimste soort die lieden, die van de vermaarde Godsgelerde Phil. Melanchton, (Prolog. in Milit. Plauti Gloriosum) dus afgeschilderd worden:

Qui cum meliores litteras fastidiunt,
Rerum omnium tamen scientiam sibi
Audacter arrogant, & inter pocula,

In compitisque, venditant suum sophos.
Vulgus profanum, & improbum, atque futile;
Thraſones, atque Pyrgopolynices meri.

Van deze heb ik altoos niets rechtvaardigs ('k laat staan iets gunstigs) te verwachten; dewijl zy dikwijls een oordeel vellen over het geen van haar nooit gezien of gehoord is; houdende slechts de gewoonte van te verachten, en weg te werpen zonder onderscheid alles wat haar ook te vooren mocht koomen.

De beste daar en tegen zijn de ledematen dezer liefhebbery, scherpzienende kenners en geoefende mannen; doch hoe verscheiden deze van oordeel en gevoelens zijn, zie dat in een byzonder voorbeeld.

Toen de tempel van de Ephesiaansche Diana verbrande op dezelve nacht als Alexander de Grootc wierd gebooren, zo zeide eenen Timæus, dat men zich daar over niet moest verwonderen, dewijl Diana van huis was gegaan, om de Koninginne Olympias, in baarens nood bystand te doen, derhalven het vuur geenzins afkon keeren.

Deze spreekwys word van Cicero ten hoogsten gepreezen, maar van Plutarchus ten uitersten veracht, welken zy zoo koel schijnt, dat men die groote brand daar mede zou konnen uitbluffchen.

Merk eens hoe die twee wijdberoemde letterhelden in hunne oordeel tegen malkander strijden; waar by gy voegen kond de verschillende gevoelens van Gellius, en Quintilianus (van geen minder vermaardheid) over de diepzinnige manier van schrijven van den onvergelyken Seneca.

Dit zo zijnde, gunstige Leezer, laat my toe zelf het oordeel over dit mijn geschrift te vellen; en te zeggen van de Veersen, het geene de schrandere Owenus van zijne onverbeterlijke zeldickten (1 lib. 3. epigr.) getuigd:

Hic liber est mundus, homines sunt Hoskine
verfus;
Invenies paucos hinc, ut in orbe, bonos.

In dit bockje gaat het even als in de wereld; gy zult hier weinige vinden, wiens deugd heel onberispelyk is: *voorts van de Verklaaringen, te oordeelen, dat zy ongeleerde, en onervarene, en geleerde onervarene, zullen behaaglyk zijn: Want, voor deze zal het een enchiridion, of zakboekje, verstreken; om buiten hunn' studeerkamer zijnde iets in een ogenblik op te zoeken, het geen zy in hunn' wjtsloopige Schrijvers, de een of de ander tyd, hebben gelezen, en nu gaern hadden by der hand: voor die weder zal het een trapje zijn om de qualyk-genaakbare Medalikunde te beklimmen, en de vlyt-vereischende kennis der Roomsche Aloudheid te bereiken:*

Doch (ik beken het geeren) ik moest de Afbeeldingen der KEISERINNEN hier bygevoegd hebben, om den onervarenen ten eenemaal te vernoegen; want (ik spreek van die, buiten het Nederlandsch, geene taalen kennen) behalven de lofverdienende Hr. Joach. Oudaan, hebben zy geene schryver, die de ROOMSCHE KEISERS, en niet een eenige die haar de KEISERINNEN, in Afbeeldingen voor oogen steld, daar de Taalkundige Lævin. Hulsius, Æn. Vicus, Ad. Occo, Jac. de Bie, Lud. Begerus, Car. Patinus, Joh. Vaillant, enz. kunnen opslaan.

Maar men neeme dit nu zo voor lief; terwyl ik, met verlangen, den tyd te moet zie, waar in ik yders wensch en begeerte, met vermaakelijke Schriften, en aangenaame Beeldenssen, volkoomentlijker zal kennen voldoen.

OP DE
ROOMSCHE
PENNINGEN
DER
KEISERINNEN,

VERTOOND

door de Heer

LUDOLPH SMIDS.

Med. Doct.

Hier staat de Aaloudheid voor het verdere
bederven,
In onzen laater dag, bewaard en klaar in 't licht,
De scherpe roeft haar schoon gevaagd van 't
aangezigt,
Haar hoogte en diepzelen gemaald met al haar
verven:
En wat de Onachtzaamheid en Tyd ,ooit aan
haar schond,
Door SMIDS, zo ver, zo diep, gegraven
uit de grond.

KATARYNE LESCAILLE.

OP DE
BYSCHRIFTEN
DER
ROOMSCHE
KEISEREN en KEISERINNEN,
DOOR D^r.
LUDOLPH SMIDS.

DE weetlust, die u nooit vermoeide,
Maar porde steeds uw schrandre geest,
Om ons te nooden op een feest,
Dat Febus met zyn gonst besproeide,
Ontstak in u een heete drift
Om, zo uit Geldmunt, Schrift, als Bocken,
De Aloudheid keurig op te zoeken,
Daar gy het waare uit onwaar zift.
Dus voerd gy de gedachten speelen
In geen preeelen, altyd groen,
Van Myrth, Oranjen, en Limoen,
Daar vogle zang 't gehoor komt streelen:
Maar in een schoone galery
Van Roomsche Vorsten en Vorstinnen,
O SMIDS! daar streelt gy onze zinnen
Door konst van eed'le Poëzy.

LAURENS BAKE.

D E
R O O M S C H E
K E I S E R I N N E N .

I N L E I D I N G .

L Atynsche burgen, en tuighuizen, en kasteelen,
Van Noorman, Deen, en Goth, verbrand, ge-
sloopt, verwoest,

Gun, in uw puin hoop, ons weêr met het geld te speelen,
Dat gy niet langer kond bewaaren voor de roest!

Toef niet, tot ik u met ploegyzers op kom spouwen;
Maar voeg vrywillig mijn *Gebieders* by hun Vrouwen!

Latynsche) of Romeinsche; dewijl Rome, in Latium, een deel van Italië, is geleege.

Burgen) verbygaande de Kasteelen, door de Romeinen, gebouwd in Spanjen, Vrankryk, Italië, Hoog- en Nederduitsland, en Engeland, heb ik byzonderlijk het oog op de 50 burgen van *Drusus*, aan en ontrent den oever van den Rhyngesticht, te weeten: 't huis te Britten, Voorburg, Rhijnsburg, Valkenburg, Roomburg, Alphen, &c. wiens grondwerken, ryk van Romeinsche penningen, heel dicht op een zieh noch vertooneñ aan de hooze kant van Holland.

Noorman) Die, in het jaar 836, gemelde burgen en kasteelen hebben verbrand en verwoest; gelijk zulks getuigen de opgegravene brokken muurs, met Romeinsche Opschriften noch aanmerkelijk; de klompen koper en ander metaal, of heel of half gesmolten; behalven de halfverbrande en hardgezengde tarwe, uit de grond opgedolven. Zie *Ondaans* Inleidinge.

Geld) In Hungarië, Oostenryk, Stiermark, en de onliggende gewesten, alwaar veele Romeinsche bezettingen zyn geweest, worden de penningen, in overvloed, van de boeren, onder het ploegen, spitten, en delven, gevonden; welke zy de voegelijke naam van Heidensgeld geven. Zie *Browns* Reize.

Roest) Van het roest der oude kopere penningen valt veel te zeggen; dewijl het verschillende van aard is, na dat dit metaal of in een pot, of bloot in de grond, geleege heeft. Zie *I. Daniel, Majoris* Consultatio epistolica ad *Ex. Spanhemium* de Nummorum ærugine.

Gebieders) Zie 't geen aangemerkt is in mijn *KEISERS*, op *Pertinax*, num. XIX, behalven het geen ik zal zeggen in het Byvoegzel.

I. CALPHURNIA,

Vrouw van *Julius Caesar*.

De ondankb're *Julius*, die drierlei metaal
Zo van zich zelf, als van zyn maagschap, mag doen
spreken,

Vergeet CALPHURNIA, die hem zo menigmaal
Waarschuwde, als zy, in slaap, zyn licchaam zag door-
steeken: (bevryd)

Dus wierd (daar hem de munt voor 't sterven heeft
Zyn trouwste gemaalin de onsterflijkheid benyd.

Casars vader was *Lucius Jul. Caesar*, onverziens binnen Pisa,
op eenen morgen, overleeden, terwijl men hem de schoenen
aantrok. Zie *Plinius*.

Moeder, *Aurelia*; de dochter van *C. Cotta*.

Vaders zuster, *Julia*: getrouwd aan *C. Marius*, zoo door
zyn 7 heerlijke Burgemeesterschappen, als door zyn elendige
ballingschap in Africa, bekend.

Zuster, *Julia* mede genaamd; getrouwd aan *Marc. Att.*
Balbus.

Verloofde bruid, *Cossutia*, van ridderlijke huize; doch die
hy, onaangeraakt, weder van hem dede gaan. *Sueton.* 1 cap.

I. Vrouw *Cornelia*, de dochter van *Luc. Cornel. Cinna*, by
wien hy *Julia* teelde, naderhand aan *Pompejus de Grootte* ten
huwelyk gegeven: met wiens ontydige dood de knoop der
vriendſchap tusſchen *Cesar* en *Pompejus* aan ſtukken brak.

II. *Pompeja* (na de dood van *Cornelia*) de dochter van *Q.*
Pompejus; die hy verſtiet, om dat *Publ. Clodius*, in het ge-
waad van een zangſter, haar was koomen vinden op het feest
van de Godinne *Bona*; onaangezien de vrouwen hem, (zynde
bekend) ter deuren uit hadden geſtooten.

III. CALPHURNIA, de dochter van *Luc. Calpurnius*
Piso, die hem zeer groote liefde toedroeg; zo datze, als te
moet ziende het naakend ongeval, weinigen tyd voor *Casars*
dood, dikwijls luidruchtig droomde het lyk van haar vermoor-
de man op haare schoot te hebben. Zie *Plutarch. Caesar*.

Benijd) Datmen *Casars* vrouw op geen penning vind afge-
beeld, is den geringen aanvang zyner heerschappy toe te ſchry-
ven; weezende dezelve noch los en onzeker: om welke reeden
ook de beelden van zyn grootmoeder *Martia*, zyn moeder
Aurelia, noch zyn bruid *Cossutia*, op de penningen, niet wor-
den gezien, gelyk *Eneas Vicus*, als een rechtschapen ſchry-
ver, bekend.

II. LIVIA DRUSILLA,

Vrouw van *Augustus*.

Augustus deê de Nijl en Donau voor hem beeven;

Doch dit geluk gaf hem niet de allerminste vreugd :

Hoe kon hy vroolyk zyn, wanneer de dood zyn neeven

En erven nedervelde, in 't bloeienst hunner jeugd?

Maar gy, die niet ontzaagt de dood uw hand te leenen,

Begingt gy LIVIA die moorden zonder weenen?

Augusti vader was *Cai. Octavius*, zo men zegt, uit een laag geslacht gesprooten. Zie *Sueton*.

Moeder, *Attia*; de dochter van *M. Att. Balbus* en *Julia Casars* zuster: die na de dood van *Octavius* aan eenen *Marc. Philippus* hertrouwd is. Zie *Dion Cassius*, 56 lib.

Zuster, doch uit een andere moeder (*Ancharia* te weeten) *Octavia*; eerst getrouwd aan *Marcellus*, en namaals aan *Marc. Antonius*, na dat die *Fulvia* verlooren had. Zie *Sueton*.

Verloofde bruid, *Servilia*; de dochter van *Publ. Servilius Isauricus*: die hy liet gaan om te trouwen met *Claudia*, de stiefdochter van *Marc. Antonius*: maar, met zyn schoonmoeder, *Fulvia*, zijnde in geschil geraakt, heeft hy dezen ook weder verstooten, zonder haar eens te bekennen. Waar na hy *Scribonia*, de dochter van *Luc. Scribonius Libo*, ten wyve nam: by deze teelde hy de dertele *Julia*; om haar schandelijk leven naat het eiland *Pandataria* gebannen, als wanneer haar moeder haat, op die treurige reize, gezelschap heeft gehouden.

Laatste vrouw, LIVIA DRUSILLA; een trotze, wreede, en staatzuchtige Keiserin; de dochter van *Livius Drusus*. Zy was getrouwd geweest aan *Tiberius Claudius Nero*; die *Tiberius*, namaals Keiser, by haar teelde; doch gaf naderhand haar (hoewel bezwangerd), aan *Augustus* ten huwelijk: maar de Keiser stelde het in de 3 maand gebooren kind, *Nero Claudius Drusus* geheeten, den vader weder ter hand. Na de dood van *Augustus* wierdze JULIA *Augusta* genaamd, als wezende, na zijn vergoding, zyn aangenomene dochter volgens de penning, op wiens eene zyde des Keisers beeld staat, geteekend: DIVUS AUGUSTUS PATER; De vergode *Aug. Vader*: op de andere haar aangezicht, met dit opschrift: DIVAE JULIAE AUGUSTI FILIAE; aan de vergode *Jul. dochter van Aug.* Zy stierf in het 86 jaar haares ouderdoms, en het 15 na de dood van den Keiser; is van *Claudius* eerst vergodet, en alseen *Iuno* geëerd, gelyk dat zekere Grieksche penning getuigd.

DE ROOMSCHE

II. J U L I A,

Vrouw van *Tiberius*.

Aanschouw hier **JULIA**, wiens ongebondenheid *Tiberius*, vol spijt, doet wijken uit haar oogen ;

Terwijl *Augustus* 't lot van zyn geslacht beschreid,
Bestreên van 's Keisers eer, en 's vaders mededoogen :

Wat kiest hy eindlijk? dat de *Raad* de vierschaar
spann'

En't kind van die't heel al gebied verdoeme en bann'.

Tiberii vader was, zo gezegt is, *Tiberius Claudius Nero*, weinigen tyd, na dat hy zyn vrouw aan *Augustus* had overgegeven, gestorven. Zie *Sueton.* 3 cap.

Moeder, *Livia* : die, om haar zoon, *Tiberius*, het ryksgezag in handen te stellen, *Marcellus*, *Cajus*, *Lucius*, *Agrippa*, ja de Keiset *Augustus* zelf, behendig wist van kant te helpen.

Broeder, *Nero Claudius Drusus*, die, door zyn gelukkige oorlogstochten, ontrent den Eems, en Lip, Rhy, Weser, en Elbe, gedaan, voor hem, en alle zyn nazaaten, de naam van *Germanicus* heeft verdiend. Deze bouwde veel sterkten aan genoemde rievieren ; doch quam, in het wederkeeren, naar *Rome*, jammerlijk om, met zyn paard struikelende : zoo *Livius* en *Entropius* verhaalen. Men zegt dat de vermaarde *Eichelstein*, binnen *Ments* staande, noch een overblyfzel van zyn eeregraf is. Altoos men vind daar ontrent veel schoone penningen met zyn beelden. Zie *Joh. Hutschii Collectanea Antiquitatum urbis & agri Moguntini*.

Vrouw, *Vipsania Agrippina*, de dochter van *Marc. Vipsan. Agrippa*, en *Pomponia*, *Tit. Pompon. Attici* dochter : by deze teelde hy *Drusus*, op de ruggestukken zynere penningen afgebeeld. Hoewel hy zeer wel met deze deugdzaame vrouw over een quam, zo moest hy nochtans op *Augusti* bevel haar verstootten, om te trouwen met zyn dochter,

JULIA ; eerst gehuwd aan de jonge *Marcellus*, zyn zusters zoon ; na dezes dood met *Marc. Agrippa*, die deshalven *Marcella*, *Octavia's* dochter, moest laten gaan : by deze baarde zy 3 zoonen, en 2 dochters, te weten : *Cajus*, *Lucius*, *Agrippa*, *Julia*, en *Agrippina*. *Tiberius* teelde by haar een zoon, die zeer jong stierf. Om haar buitenspoorige hoereryen, wierd zy, met haar dochter *Julia*, van *Augustus* (terwyl *Tiberius* zich binnen *Rhodus* ophield) gezonden naar het eiland *Pandataria* ; doch stierf in armoede, te *Rhegium*, naar een ballingschap van 14 jaaren.

IV. AGRIPPINA,

Moeder van *Caligula*.

Is AGRIPPINA, van 'tgeval in top geheeven,
Een krygsmans echtgenoot, ja zelf een krygsmans
kind,

Door staatzucht eindelijk aan laager wal gedreeven.

In *Neroos* hofwoei, voor die weêuw, te harde een
wind.

Men zag haar evenwel de ryksorkaan braveeren,

In, in de dood, van haar vervolgers triomfeeren.

Caligulaas vader was *Germanicus*, de zoon van meêrgenoemde *Drusus*, en *Antonia de longe*: op de penningen, geslagen van *Caligula* of *Claudius* staat, by zyn beeld, dit opschrift: GERMANICUS CAES. TI. AUGUST. F. DIVI AUG. N. Zoon van Tib. (by aanceming) neef van de vergode Aug. Zie zyn leven, en krygsbedryven, getrokken uit *Sueton. Tacit. Plin. Ioseph. Dio*, &c. in Joh. Glandorpii *Descriptio gentis Iulia*.

Moeder, AGRIPPINA, de dochter van *Marc. Agrippa*, en *Iulia*: een pryzenswaarde vrouw, (*virilibus curis feminarum vitia exuerat*, zegt *Tacitus*, 6 *Annal.* 25 c.) by de uitheemsche wegens haar man ook zeer wel gezien: *Germanicus* teelde 9 kinderen by haar; 3 stierven heel jong; dus liet hy 6 na, te weeten: *Agrippina*, *Drusilla*, *Iulia* (of ook *Livia* en *Livilla* genaamd) *Nero*, *Drusus*, en *Caligula*. Na haares mans dood leed zy veel smaat van *Tiberius*, *Livia*, en *Sejanus*. Eindelijk, gebannen op *Pandataria*, stierf zy van honger; 15 jaaren na haar man. Zie *Tacit. Sueton. Dio.* &c. Haar gebeente is door *Caligula*, met groote staatzy, van het eiland gehaald: die ook haar afbeelding op zyn penningen deê zetten. Daar zyn eenige geteekend: AGRIPPINA. M. F. MAT. C. CAESARIS. AUGUSTI. dochter van Marcus, moeder van Cajus. En op de andere zyde by een kar van 2 muilen getrokken: S. P. Q. R. MEMORIAE AGRIPPINAE. Ter gedachtenis van Agri-

I Vrouw; *Innia Claudia* (of *Clandilla*) stierf in de kraam.

II, *Ennia Nevia*; die by bedroog, en ombrocht.

III, *Livia Orestilla*; die hy in ballingschap zond, om dat haar man, na dat zy eenes Keisers vrouw was, haar had bekend.

IV, *Lollia Paulina*; mede van hem verstootten.

V, *Casonia*; die hem, met zekere drank poogde te vergiften; Zy wierd, benevens den Keiser, omgebracht, terwyl men haar dochter, *Iulia Drusilla*, tegens de wand verpletterde.

V. VALERIA MESSALINA,
Vrouw van *Claudius*.

Zie! 't glatte koper wil (als of het was beschaamd)
Met roeft het aangezicht van MESSALINA dekken,
Die Keiserinne, door haar geilheid zo befaamd,
En wreedheid tegens die zy tot zich niet kon trekken;
Dat wijf, dat in de vuilste en schandelykste daên,
Zich wel vermocien kon, maar nimmermeêr verzaên.

Claudii vader was bovengenoemde *Drusus*: wiens verwinningen op verscheidene penningen worden verbeeld in het zinnebeeld van een Triomfboog, Wapentuig, of een Rieviergod; geteekend: DE GERMANIS, van de Duitschers, en: NERO CLAUDIUS DRUSUS GERMANICUS IMP. van welke zeer veel, door *Tius Vespasians*, zyn vernieuwd.

Moeder, *Antonia de longe*, de dochter van *Marc. Antonius*, en *Octavia*, zuster van *Augustus*: *Caligula* liet haar met vergif ombrengen, en nam het plaaisier van uit sijn eetzaal haar lichaam, op het lyk vuur, te zien verbranden. Zie *Sueton*, 23 c.

Broeder, *Germanicus*, van wien boven, en in myn KEISERS, op *Caligula*, num. 4.

Zuster, *Livilla*, of *Livia Drusilla*; eerst getrouwd aan *Cajus Caesar*, zoon van *Marc. Agrippa*, doch aangenoomen van *Augustus*: dese (door *Liviaas* konsten) in Lycien, binnen *Lymyra*, zynde overleden, is zy herhuwd aan *Drusus Tiberii* zoon; dien zy met hulp van *Sejanus*, haar boel, door vergif het leven nam: Maar zy wierd naderhand door haare moeders bevel gedood, terwijl *Sejanus* ook kreeg het welverdiende loon zyners schelmstukken. Zie *Dio*, 58 lib. &c.

I, Bruid, *Emilia Lepida*, de dochter van *Luc. Emilius Paulus*, en *Augusti* dochterskind *Julia*: dien hy verftiet om redenen van staat. Zie *Sueton*. 26. c.

II Bruid, *Livia Medullina*, die ziekelyk zynde, noch voor de trouwdag quam te sterven.

I Vrouw, *Plautia Herculanilla*, of *Urgulanilla*; by wien hy teelde *Drusus*, en *Claudia*.

II, *Elia Patina*, uit het geslacht der *Tuberoos* gesprooten; by wien hy teelde *Antonia*: naderhand van hem verftooten.

III, VALERIA MESSALINA, de dochter van *Marc. Valerius Messala*: by wien hy teelde *Britannicus* en *Octavia*: van hem gedood. Zie *Tacit.* II Ann. II. c. *Dio*, &c.

IV. *Agrippina*, de dochter van zyn broeder *Germanicus*; die hem, met vergiftigde paddestoelen, het leven benam.

VI. OCTAVIA,

Vrouw van Nero.

Wie kan de rampen, en all' de ongelukken tellen,
 Die *Neroos* kuische vrouw vervolgden, even straf,
 En nimmer hielden op van plaagen, noch van quellen,
 Van 't haatlijk bruiloftsbed tot aan 't gewenschte graf?
 Dat ook niet de asch van all' haar beenderen mogt de-
 ken;
 Neen, 't afgescheiden' hoofd moest tot een schouwspel
 strekken.

Neroos vader was *Cn. Domitius*, de zoon van *Luc. Domitius*
Ahenobarbus en *Antonia de oude*, [*M. Antonii*, dochter.

Moeder, *Julia Agrippina*, de dochter van *Germanicus*, en
Agrippina; de byzit (gelijk haar andere 2 zusters) van haar
 broeder. *Plinius* noemd haar het grootte voorbeeld der men-
 schelijke gelukzaligheid; zynde de dochter, de zuster, de vrouw,
 en de moeder van een veldheer, en Gebieder van het Room-
 sche rijk. Zy trouwde eerst aan eenen *Passenus Crispus*; daarna
 aan *Domitius*, daar na aan haar eigene oom, *Claudius*: dien
 haar kroonzucht zo wist te misleiden, dat hy *Nero*, haaren
 zoon, aannam, zyn dochter *Octavia* ten huwelyk gaf, en zyn
 eigene zoon *Britannicus* achter dezen stelde. Welke dwaasheid
 hem het leven koste op dien tyd als hy zich van haar dacht te
 ontslaan. Maar wanneer eindelijk haar regeerzucht onverdraag-
 lijk wierd; zo heeft *Nero* die deugdellooze moeder doen om-
 brengen, in het 5 jaar zynre regeering. Zie *Dio*, *Tacitus*, &c.

I Vrouw, *OCTAVIA*, de dochter van Keiser *Claudius* en
Messalina; eerst getrouwd aan eenen *Syllanus*; doch *Agrippi-
 na* deê dat huwelyk te niet, op dat *Nero* haar krygen zou;
 en, om het niet mocht schijnen als of hy zyn eigen zuster
 trouwde, zo wierd zy eerst in een ander geslacht gesteecken: een
 deugdelijke, doch ongelukkige, Prinses, in het 20 jaar haares
 ouderdoms, van *Nero*, door de nydige *Poppaea* betoverd, op
 een eiland gebannen, en naderhand onthalt.

II. *Poppaea Sabina*; by wien hy teelde *Clandia Augusta*, bin-
 nen 4 maand, schielijk overleden. Zie *Sueton.* 35. c. *Tacitus*, &c.
Nero schopte deze vrouw by toeval van krakeel zo met de voet;
 dat zy, weinigen tyd daar na, kwam te overlyden.

III, *Statilia Messalina*; wiens man hy liet ombrengen.

VII. LEPIDA,

Vrouw van *Galba*.

Die penning is versierd, en't beeld van *Galba's* vrouw;
Men zegt zy uit het huis van *Cesar* is gesprooten:

'T zy waar of valsch; hy bleef haar na de dood ge-
trouw;

Geen wyf, hoe edel, heeft voortaan zyn hart genooten.

Zo ziet men, dat de min, die zuiver is, niet sterft;

Maar altyd hevig brand, schoon zy haar oogwit derft.

Galba's vader was *Serg. Galba Sulpicius*, die te Romem het burgemeesterschap heeft bediend. Zie *Sueton*.

Moeder, *Mumia Achaica*, herkomstig van *Luc. Mummius*, die Corinthen verwoestede; van welk krygsbedrijf zie *Florus*, *Paterculus*, en andere schrijvers.

Stiefmoeder, *Livia Ocellina*, een schoone en rijke vrouw, van wien hy tot zoon is aangenoomen.

Broeder, *Cajus*; die, zyn goed verteerd hebbende, buiten de stad is gegaan; alwaar hy, zynde geraakt in de ongenade van *Tiberius*, zich zelve heeft omgebragt.

Vrouw, *LEPIDA*; maar niet de moei van de Keiser *Nero*; teweten, de dochter van *Domit Ahenobarbus*, en zuster van *Cn. Domitius*; gedood van *Agrippina*, de vrouw van *Claudius*; want deze *Agrippina*, weduwe zynde van *Domitius*, zocht, op allerhande wijzen, gelegenheid om met *Galba* te trouwen; het geen zy niet zou hebben durven bestaan, indien zyn vrouw van haar was omgebragt. Daarenboven weetmen ook uit *Suetonius*, dat *Galba* met geene soort van bloedverwantschap aan het huis van *Cesar* heeft geraakt. Dit is dan met een woord eene onbekende *Lepida*, volgens *Torrentius*, schrijvende over *Sueton. Neron. 5 c. Galb. 5 c.*

Zoontjen, en dochtertjen, worden niet genoemd van de schrijvers; die alleen getuigen dat hy beide kinderen (zeer jong) verloor, gelijk mede zyn vrouw *Lepida*: zedert welken tyd hy ongetrouwd is gebleven; zelf ook, wanneer hy Keiser was, alle de aanlokzelen van de schaamteloze *Agrippina* versmaadende.

VIII. POPPÆA SABINA,

Byzit van *Otho*.

Schoon de ezellinnemelk uw boezem schijnt te maaken,

POPPÆA, witter als de versgevalleu' sneeuw;
En dat een balzemgeur omringt uw roode kaaken,

Gy blyft een monfter en een fchandvlek uwer eeuw;
Laat staan dat zalven! hou toch op in melk te plassen;
Zy zyn niet magtig uw bedryven afte wasschen!

Otho's vader was *Luc. Salvius Otho*, de zoon van *Marc. Salvius Otho*.

Moeder, *Albia Terentia*.

Broeder, *Luc. Titianus*; wiens zoon, genaamd *Salvius Cocceianus*, van *Domitianus* is omgebragt om dat hy de jaardag van zijn oom *Otho* had gevierd. Zie *Torrentinus* over *Sueton. Domitian. 10. c.*

Byzit POPPÆA SABINA, de dochter van eenen *Tit. Ollius*, en *Sabina Poppæa*. Haar moeder was een groote hoer; doch van overspel betigt zynde benam zy zich zelven het leven, om openbaare fchande voor te komen. Zy voerde geen beter leven. Haar eerste man was *Rufus Crispinus* een Roomsche Ridder. *Nero* ontnam dezen zyn vrouw, en gafze te bewaaren aan zyn boezem-vriend *Marc. Otho*, teweeten tot dat *Octavia* waar weggejaagd: maar *Otho* diende zich van die gelegenheid, en gebruikte *Poppæa* gelyk zyn eigen; het geen van *Nero* zo niet wierd verstaan, die derhalven dien mede-minnaar in den oorlog na Portugal zond. *Plinius* (H. N. 23. lib.) getuigd dat zy (om blanker, poefeler en zachter te weezen) zich geheel in ezellinnemelk plag te wasschen: en dat zy zeer kostelyke zalven bezigde, die na haar *Unguenta Poppæana* zyn genaamd. *Nero* teelde by haar *Clandia*; doch verloor het kind binnen de 5 maand. Zy brocht te weege dat *Octavia*, met alle aderen te openen, wierde gedood; wiens afgetneden hoofd zy binnen *Rome* voor haar liet brengen. Doch eindelyk is zy van een schop, die haar *Nero* gaf, gestorven; en haar lichaam niet verbrand; maar, met reukwerken naar de manier der uitheemschen opgevuld, in de begraaf-plaats der *Julien* gebragt. Zie *Dio*, *Sueton. Tacit. &c.*

Bruid *Statilia Messalina*, die hy, na *Nero's* dood weduwe zynde, getrouwd zouw hebben, indien hy tegens die van *Vitellius* verwinnaar was gebleeven.

IX. SEXTILIA,

Moeder van *Vitellius*.

Dit is SEXTILIA, die zonder blydschap zag,
 Dat Rome 't-Keisersamt haar zoon in handen stelde:
 Dewijl zy zich alreê dien schrikkelijken dag,
 (Wanneer hy dat zo duur betaalen moest) voorspelde:
 'T veranderlyk geval gaf echter deze vrouw
 Die troost, dat zy misschien dit niet beleeven zou.

Vitellii vader was *Luc. Vitellius*, een groot pluimstrijker van *Caligula*, koomende nooit als met gedekten hoofde en ter aard geboogen voor dezen Keizer, als voor eene der goden; durvende ook zeggen gezien te hebben dat hy met godinnen omging. Zie *Dio*, 59 lib.

Moeder, SEXTILIA, van haar zoon *Augusta* geheeten, toen zy hem, bianen *Romen* koomende, op het *Capitolium* ontmoetede. Een vrouw, zegt *Tacitus* (*Hist.* II.) die noch door de aanlokzelen van het geval, noch door haar zoons verheffinge tot blydschap wierd vervoerd. Lijdende dethalven ook niet, dat de soldaten hem met de grootsche naam van *Germanicus* toejuychten. Zy stierf weinige dagen voor het ombrengen van haar zoon: men zegt dat *Vitellius* haar heeft doen sterven, verstaande uit een Hoogduitsche waarzegster, dat hy lang zou regeeren, indien hy zyn moeder overleefde.

Broeder, *L. Vitellius*, van die van de *Vespasianische* zyde overwonnen by *Cremona*.

I Vrouw (noch geen Keiser zynde) *Petronia*: by wien hy een zoon kreeg, *Petronius* genaamd; van hem naderhand beschuldigd, en ongebracht.

II, (verstoote *Petronia*) *Galeria Fundana*; by wien hy een zoon en een dochter teelde; de zoon, *Germanicus* geheeten, quam met zyn vader om, door die van de *Vespasianische* zyde: de dochter (van *Otho* weleer ten huwlyk verzocht) is van *Vespasianus*, heerlijk uitgezet. Beide kinderen zyn op penningen afgebeeld, met dit opschrift: LIBERTI IMP. GERM. AUG. Door deze *Galeria* is het lijk van *Vitellius* ter aarden besteld, Zie *Xiphilin. Tacit. Sueton.* &c.

X. FLAVIA DOMITILLA,

Vrouw van *Vespasianus*.

Ken DOMITILLA aan die zaamgevlochten' hairen!

De zoonen hebben haar op dit metaal gesteld

By vorst *Vespasiaan*, wiens krans van lauwerblâren,

Verwiffeld in een kroon, ons zyne godheid meld.

Zy is, eer haar gemaal de staf ontving, gestorven.

Des heeftze *Augustaas* naam eerst na de dood verworven.

Vespasiani vader was *Titus Flavius Sabinus*, een ontfanger van schattinggelden by de *Switzers*, gesprooten uit het oude stamhuis der *Flavien*, gebooren in Italiën, ontrent Reate.

Moeder, *Vespasia Polla*.

Broeder, *Sabinus*.

Vrouw, FLAVIA DOMITILLA, een vrygemaakte slavinne, uit Africa herkomstig; naderhand bekend voor de dochter van *Flavius Liberalis*, en voor eene die het Roomfche burgerrecht lang had gehad. By haar teelde *Vespasianus* 2 zoonen, en een dochter. De dochter, mede *Flav. Domitilla* geheeten, is (gelijk ook de vrouw) gestorven, eer hy aan het ryk quam. Beide zynze vergodet, met een Kar in de ommegangen vereerd, en op penningen afgebeeld, van *Titus* en *Domitianus* des eerften zoonen, en des tweeden broeders. Op eene dzer word de Keifer, met een straalkroon op het hoofd, ver- toond, geteckend: DIVUS AUGUSTUS VESPASIANUS, *De vergode Keifer Vesp.* En op het ruggestuk zyn vrouw, geteckend: DIVA DOMITILLA AUG. *De vergode Keiferinne Domitilla.* Uit diergelijke penningen der *Vespasianen* haaldmen de uitlegginge van dit veers van *Statius*, 1 Sylv. 1 Carmin.

*Ibit in amplexus natus, fraterque, paterque,
Et foror.*

Als gy in den hemel komt, zo zult gy daar, o groote vorst Domitiaan, omarmd en verwelkekomt worden van uw zoontje Caesar, broeder Titus, vader Vespasianus, en zusfer Domitilla. Zie de volgende verklaringe.

Boel, na zyn vrouwen dood, *Cenis* genaamd, van hem zeer bemind en geacht. Welke mede stervende hy noch verscheide- ne bywyven heeft gehad. Zie *Xiphilin. Sueton. &c.*

XI. JULIA,

Dochter van *Titus Vespasianus*.

't Is JULIA, het kind van *Titus*, die gy ziet,
Vergeefs haar wreden oom ten huwlyk aangeboden.

Neen; zonder misdaad trouwd *Domitianus* niet,
Dus toond hy zich verliefd met zyn meesters te doden:
Doch, als haar die tieran aanbidd, en godlyk noemd,
Wie merkt de trek niet daar hy 't schelmstuk mee
verbloemd?

Titi vader was, gelyk gelegt is, *Flavins Vespasianus*.

Moeder, *Flavia Domitilla*.

Zuster, *Flavia Domitilla*, wiens penningen gy van die van
haar moeder wel moet onderscheiden. Zie *Patinus* en ande-
re munt-uitleggers.

Broeder, *Domitianus*, na hem Keiser.

1. Vrouw, *Arrecidia*, de dochter van een Roomsche Rid-
der *Tertullus* geheeten, hoofdinan van de lyfwacht. Zy stierf
zonder kinderen voort te brengen, eer *Titus* noch Keiser was.

2. *Marcia Farnilla*, van hem verstootten na dat *Julia*, zyn
dochter, was overleden.

Dochter, by *Martia* geteeld, JULIA; aan *Domitianus*
ten huwlyk toegezegd: die, verloofd aan *Domitia*, dat afloeg,
en evenwel weinig daar na haar, getrouwd aan eenen *Fl. Sa-
binus*, geweld aan dee, noch by het leeven van haar vader; na
wiens overlyden hy haar den man heeft ontrukkt. Doch hy is
oorzaak van haar dood geweest, terwyl hy de vrucht, als van
Sabinus ontfangen, haar dwong af te dryven: volgens dit vers
van *Juvenalis*, 2. Satyr. 32. vers.

Cum, tot abortivis, secundam JULIA vulvam

Solvetet, & patris similes effunderet offas.

Zie *Philostratus*. Zy is onder de goden gesteld, gelyk de pennin-
gen getuigen, waar op men een karre ziet, met dit opschrift:
DIVAE JULIAE AUG. DIVI TITI F. S. P. Q. R. De
Raad en het volk van Rome aan de vergode JUL. dochter van de
vergoede Titus.

Boel, *Berenice*, de Koninginne van *Chalcis*, dochter van
Agrippa de groote, Koning van *Judæa*: die hy boven maaten
bevinde, doch, Keisergeworden zynde, van hem dede gaan.
Zie *Sueton. Dio*, &c. behalven de verklaringe van het 40. Ta-
fereel in onse Gallerie der doorluchtige Vrouwen.

XII. DO-

XII. DOMITIA LONGINA,

Vrouw van *Domitianus*.

De vleierende Eendragt paaid de twistende echtgenoten,
 En streeld hun' herten met een meuwe minnegloed.
 DOMITIA, wierd om een speelder wel verstoten;
 Maar weder, na zyn dood, op 't vrendelijkst ontmoet.
 De prins *Domitiaan* was naau tot staat verheeven,
 Of heeft zyn vrouw omhelst; het overspel vergeeven.

Domitiani vader was *Flavius Vespasianus*.

Moeder, *Flavia Domitilla*.

Zuster, *Flavia Domitilla*. Broeder, *Titus*.

Vrouw, DOMITIA LONGINA, de dochter van *Domitius Corbulo*, wiens oorlogstochten, zo wel in Nederduitsland als in Armenien gedaan, van *Tacitus*, &c. worden beschreven: *Domitianus* ontweldigde haar eenen *Ælius Lamias*, na dat hy veeler vrouwen als de zyne had gebruikt. By haar kreeg hy een kind, dat, noch heel jong, quam te kerven; alwaarom het de vader vergoode, en, in de gedaante van een maakten iongen, op een klood tusschen de sterren zittende, op een penning stelde, geteekend: DIVUS CAESAR IMP. DOMITIANI F. de vergode *Cæsar*, zoon van *Domitiaan*. Zy beging overspel met een tooneelspeelder, *Paris* geheeten: dus verstiet hy haar, en liet den speelder ombrengen: maar, Keiser geworden zynde, heeft hy haar weder aangenoomen, doende penningen slaan, en nevens het beeld van een pauw dit opschrift stellen: CONCORDIA AUGUST. *Der Keiserlijke perzonagiën eendragt*. Evenwel was zy namaals niet onbewuft van den toeleg op het leven van *Domitianus*, gelyk *Xiphilijn*. &c. verhaalen.

Zoontje, zo gezegt is, ontydig overleden.

Dochtertje, mede *Domitia* geheeten, ook jong gestorven en vergood; alwaarom deze Keiser van *Statius* (1 sylv. 1 carm.) dus word aangesproken:

Salve magnorum proles genitorque deorum!

Zyt welkom, o zoon en o vader der groote goden! versta zyn vader, moeder, zoontje, en dochtertje; van hem in het getal der goden gesteld.

XIII. ONBEKEND E

Vrouw van *Nerva*.

O deugdelijke vrouw ! gy bleef niet onvermaard,
 Had gy, door overspel, het heilig bed geschonden,
 Of, dol van staatzucht, u gewapend met het zwaard,
 En *Nerva* 't hart doorboord met tallelooze wonden ;
 Maar nu gy in het hof besloten bleef, in rust,
 Nu zyn de waereld uw bedryven onbewuft.

Nervaas vader was *Nerva*, van adellijken huize.

Moeder, onbekend, die van deze Keizer quam te liggen
 binnen Narnia, in Italiën.

Vrouw, mede onbekend. Want alhoewel op zekere penning,
 (wiens ruggestuk een kloot en een scheepsroer vertoon) van
Nerva, een aangezicht van een vrouw, nevens dit opschrift :
 IMP. NERVA CAES. AUG. staat afgebeeld ; zo is dat niet
 het gelaat van *Nervaas* vrouw ; maar eer van de godinnen
Juno, &c. dewyl die vrouw een gehaate diademe, of koning-
 lyken hairband, zeer qualyk zou voegen ; daar beneven heeft
 deze Keiser nooit zoon gehad ; behalven *Trajanus*, dien hy,
 uit Hoog Duitsland ontbiedende, tot zoon heeft aangenoo-
 men. *Trifan*, anders een geleerd uitlegger der penningen,
 geeft *Nerva* een zoon, *Calphurnius* geheeten, en beroept zich
 op de Roomsche schryver *Sex. Aur. Victor* ; maar deze schryft
 wel van eenen *Calphurnius*, om de misdad van gekwetste ma-
 jesteit, met zyn vrouw gebannen ; maar hy voegt daar niet by
 dat deze de zoon van *Nerva* was. *Calphurnium Crassum* (dit
 zyn *Victors* woorden) *promissis ingentibus animos militum persan-*
zantem, detectum, confessumque, Tarentum, cum uxore, removit,
patribus lenitatem ejus increpantibus. Hy zond *Calphurnius Cras-*
sus, met zyn vrouw, naar *Tarentum*, betrapt zijnde, en beleden
 hebbende dat hy de soldaten, door groote beloften, had getracht om te
 zetten. Indien iemand, deze woorden wel overwegende, het
 noch met *Trifannus* houd, hy neeme my niet qualijk af dat ik
 het anders versta ; te meer dewijl ik de doorgeleerde en zeer-
 geoefende *Ez. Spanhemius* tot een voorganger in myn gevoe-
 len heb. Voeg hier by dat ook *Onuphr. Panvinus* noch de naam
 noch iets van *Nervaas* vrouw heeft konnen vinden.

XIV. POM-

XIV. POMPEJA PLOTINA,

Vrouw van *Trajanus*.

Terwijl het leven van de meeste rijksvoogdesfen
 In euveldaën bestaat, verdiend zy dan geen lof;
 Die, onder zo veel booze en weelige prinsessen,
 Oprecht en zedig is aan 't albedervend hof?
 Het is PLOTINA, die, door eer en deugd bewoogen
Trajanus wees de weg tot aanzien, en vermoogen.

Trajanus vader was eenen *Trajanus*, herkomstig uit een stad in Spanjen, *Italica* (doch nu *Sevilla la veia*) genaamd.

Moeder word niet genoemd.

Zuster, *Martiana*, die haar man verloor, eer noch *Trajanus* Keiser was: naderhand bleef zy, weduwe zynde, aan het hof, zonder ooit met de Keiserin eenig verschil te hebben: Zy wierd van de Raad *Augusta* genaamd; maar stierf noch voor het 6 burgermeesterschap van *Trajanus*; zo dat blykt uit het opschrift van de Triumphboog, staande binnen *Ancona*. Vergodet zynde, is zy op penningen afgebeeld, geteekend: *DIVA AUGUSTA MARTIANA*: staande op het ruggestuk, een vrouw, zittende op een wagen van 2 elefanten voortgetrokken, geteekend: *CONSECRATIO*: vergodding. Na haar is zekere stad in Mysien genaamd *Martianopolis*. Haar dochter was *Matidia*, van welke beneden breeder.

Vrouw (getrouwd toen hy noch staateloos was) PLOTINA, gepreezen wegens haar oprechtigheid en zedigheid, terwylze haar man bestrafte dat hy zo weinig werks maakte van een doorluchtige en eeuwige naam. Vorders dede zy hem de schattingen, en belastingen afschaffen, en het uitputten der provincien ophouden. Kreeg geen kinderen by *Trajanus*, maar wist, by het overlijden van den Keiser, het zo te besteeken, dat *Hadrianus* (dien *Trajanus* nooit had willen aannemen) tot zoon aangenoomen, en tot navolger in het ryk is verklaard; Gestorven zynde is zy mede vergodet; ja *Hadrianus* heeft haar ter eeren, binnen *Nimes* in *Vrankryk*, een heerelyk gebouw opgericht, waar van noch heden de overblijfszelen met verwondering worden aangeschouwd. Zie de *Antiquitates Neinaufenses* van *Joh. Jac. Grasserus*, en andere.

XV. SABINA,

Vrouw van *Hadrianus*.

Hier geeft het aardryk my SABINES kop'ren beeld,
 Die, met een schrijver, en met mindere amptenaaren,
 Een lasterlijke rol te Romen heeft gespeeld:
 'Tgeen deze trotze niet als ongemak kon baaren:
 Hocwel de Keizer haar (na zy zich had gedood)
 Noch op het heerlijkst heeft vereeuwigd en vergoud.

Hadriani vader, *Ælius Hadrianus Afer*, vermaagschapt aan de Keiser *Trajanus*.

Moeder, *Domitia Paulina*, van de Gades in Spanjen herkomstigh.

Zuster, *Paulina*; vergodet, en op die penning afgebeeld (zo zommige willen) van welke wy zullen spreken, wanneer wy by *Maximinus* zyn gekoomen.

Schoonmoeder *Matidia*, de dochter van *Marciana*, *Trajanus* zuster, vergodet misfchien van *Hadrianus* toen hy SABINA trouwde; men fiet haer op de penningen, beneven dit opschrift: DIVA AUGUSTA MATIDIA: staande op het ruggestuk een adelaar met uitgespreide wicken, geteekend: CONSECRATIO.

Vrouw, SABINA, de dochter van *Matidia*: een verwaand en spijtig wijf; om welchen aart *Hadrianus* haar zou verstootten hebben, indien hy had gedurft, dewijl hy, met haar te trouwen, aan de regeering was geraakt. Zy had groote gemeenzaamheid met eenen *Septitius Clarus*, hoofdman van de lyfwacht, en *Sweton. Tranquillus*, de zendbrieffschryver; ja meer als het de vorstelyke zedigheid wel betaamde; des zy, met veel smaatheden zynde aangedaan, zich zelve heeft moeten het leven neemen. Eenige willen zeggen dat *Hadrianus* zelf het vergif, dat sy gebruikte, haar zou hebben toegezonden. De Raad heeft haar evenwel doen vergoden: dus ziet men haar, op de penningen, door een adelaar hemelwaart gedragen, met het gewoonlyke byschrift: CONSECRATIO. Op andere staat haar aangesicht met dat van *Hadrianus* op het ruggestuk, geteekend: SABINA AUGUSTA HADRIANI AUG. P. P.

XVI. ANNIA GALERIA FAUSTINA;

Vrouw van *Antoninus Pius*.

Kon *Pius* zyn FAUSTINE oit grooter eer bewijzen
 Als ik hier zie verbeeld op koper, zilver, goud?
 Dit is het lykvvuur, dat haar ziel om hoog doet ryzen!
 Dat is haar tempel, naar de schoonste wys gebouwd!
 Daar zit de *Augusta* zelf, niet zo zy was in 't leven;
 Maar goddelyk, en op *Cybeles* kar verheven?

Antonini vader was *Titus Aurelius Fulvius*, hetkomstig uit de landstreek van *Nimes*.

Moeder, *Arria Fadilla*, dochter van *Arrius Antoninus*.

Vrouw, ANNIA GALERIA FAUSTINA, de dochter van *Cejonius Commodus*, van zommige ook *Annius Verus*, en *Lucius Aurelius* genaamd, de zuster van *Cejonius Commodus*, of *Alius Verus*, van *Hadrianns* tot zoon aangenoomen. Zy stierf in het 3 jaar van haar mans regering, en wierd, door de Raad, onder de goden gesteld, en van *Pius* met een ommegang en een kerk vereerd, die op de penningen staat afgebeeld, met dit byschrift: DEDICATIO AEDIS: *Kerkwyding*. Op een andere ziet men ook de meisjes, (wiens opvoeding, door *Pius*, rer eeren van zyn vrouw, is ingesteld) geteekend: PUELLAE FAUSTINIANAE. *De Faustiniaansche meisjes*. De penning verbeeld een verhevenheid, waar op *Faustina* zit voor een tafel, staande de Keiser ontrent haar; beneden eenige vrouwen, van welke zommige haare kinderen om hoog heffen.

Zoon, by *Faustina* geteeld, *Galerius*; op een Grieksche penning afgebeeld, met dit opschrift: M. ANNIOΣ ΓΑΛΕΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ, ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΟΥ. *M. Annius Galerius Antoninus, des Keisers Antonini zoon*: staande op het ruggestuk zyn moeders beeld, geteekend: ΘΕΑ ΦΑΥΣΤΕΙΝΑ; *de godinne Faustina*. Dit kind is, eer *Antoninus* aan de regering quam, gestorven; was zyn eenigste zoon; hoewel andere van gevoelen zyn, dat hy 2 zoonen, en 2 dochters heeft gehad.

I Dochter, die niet genoemd word, aan eenen *Lamias Syllanus* ten huwelyk gegeven.

II, *Faustina*; van welke tetstond breeder.

XVII. GALERIA FAUSTINA,

Vrouw van *Marcus Aurelius*.

FAUSTINA AAS bruidſchat van de Keiſerlijke ſtaf; *Aurelius* heeft dien alleen door haar genooten:

Dies breekt het wijf de band des huwlijks, zonder ſtraf.

Wat zouze vreezen? nooit kan haar de vorſt verſtooten
Als met de ſcepter. Maar de vroomde dekt haar ſchuld
En draagd de hoorens met een gadeloos geduld.

Marci vader was *Annius Verus*, de broeder van *Faustina*, vrouw van *Pius*.

Moeder, *Domitia Lucilla Calvilla*.

Zufter, *Annia Cornificia*.

Vrouw, **GALERIA FAUSTINA**, de dochter van *Antoninus*, en *Faustina*; gelyk haar penning bewijſt, getceekend: **FAUSTINA AUGUSTA AUG. PII FIL.** als willende zeggen dat zy een geboorene ryksprinſeſſe was, en haar waardigheid niet van den man had gekteegen. Op andere zietmen geſield: **MATRI CASTRORUM**; *aan de moeder des heerlegers*; welke naam *Aurelius* haar gaf, om datze hem in het zomerleger had vergezelschap. By haar won de Keiſer 6 kinderen, te weeten: 1, *Annius Verus*, vroeg geſtorven; 2, *Vibia Aurelia Sabina*; 3, *Commodus*, namaals Keiſer, 4, *Lucilla*, getrouwd aan *Verus*, haar vaders ryksgenoot; 5, *Arria Fadilla*; en 6, *Iulia Fadilla*. Zy bedreef menigmaalen overſpel, verkeerende aan den oever, ontrent *Cajeta*, by het ſcheepsvolk, dat met ontbloote leeden hun werk gewoon is te doen: de Keiſer evenwel wilde haar wulpsheid noch zien, noch ſtraffen, zeggende: *Sirepudiamus uxorem, reddamus & dotem. Willen wy de vrouw verſtooten, zo moet men haar ook het hemelyksgoed wederom geven.* Zy ſtierf aan het voeteuvel; zommige meenen dat zy zich zelve heeft omgebracht, om in het verſtand dat zy had met *Avidius Caſſius* (die zich in het ooften tegens *Aurelius* opwierp) niet achterhaald te worden.

Deze geile, en dertele, Keiſerinne is evenwel, na haar dood, vergodet, en men heeft op de penningen gezet: **PUDICITIA**, *de kuisheid*, die voorwaar nooit by haar is te vinden geveſt.

XVIII. CRIS-

XVIII. C R I S P I N A ,

Vrouw van *Commodus*.

De Roomsche *Alcides* kan geen overspel verdraagen,
 Deshy C R I S P I N A band, gegreepen op die daad;
 En 't is hem niet genoeg dat zy verslyt haar daagen
 Op 't eiland *Caprèa*, beroofd van eer en staat;
 Geenzins; het hollen van zyn wraak is niet te toomen
 Als met de tyding dat haar 't leven is benoomen.

Commodi vader was de Keiser *Marcus Aurelius*; hoewel men in zynen tyd geloofde, dat hy van een schermmeester, by *Faustina*, was geteeld.

Moeder, *Faustina*; van welke boven.

I, Zuster *Fadilla*, waar af *Herodian*. 1 lib. 13 c.

II, *Lucilla*; die men, aangaande de penningen, wel moet onderscheiden van *Lucilla*, (die van eenige *Fadilla* genoemd word) de vrouw van *Luc. Aelius*, te weten; door de naam van *Augusta*: want, dewyl *Aelius* maar een *Cesar*, en geen Keiser is geweest, zo kon zyn vrouw de naam van *Augusta* niet gevoerd hebben. Deeze *Lucilla* dan, niet minder geil en ontuchtig als de moeder, is getrouwd geweest aan de Keiser *Luc. Verus*, en na dezès dood aan eenen *Pompejanus*: als wanneer zy, van verraad zynde overtuigd, door haar broeder is omgebraght. Zie *Herodian*. 1 lib. 8 c. op haar penningen leeftmen: LUCILLA. AUG. ANTONINI AUG. F.

Byzit, *Martia*, van hem in de gedaante van eene *Amazoon* op de penningen afgebeeld. Zie *Petr. Petrus* de *Amazonibus*. Deze, met eenige zamenspanningen verenigd, stond *Commodus* naar het leven, en poogde hem met vergif van kant te helpen; maar als dit in zyn werking wierd verydeld, zo heeft zy hem, door een starken worstelaar, doen verworgen.

Vrouw, C R I S P I N A, de dochter van eenen *Brutus Praesens*; door *Commodus* op overspel betrapt, na *Caprèa* gebannen, en eindelyk omgebragt: De kinderen by haar gewonnen worden niet genoemd; maar wel op penningen verтоond, met dit opschrift: LIBERI AUG. Zie *Zeguinus*. Op haar penningen ontmoet my mede de naam en het beeld van P U D I C I T I A; kuisheid: even als op die van *Faustina*, en andere vorstelijke hoeren, en overspeelsters.

XIX. FLA-

XIX. FLAVIA TITIANA,

Vrouw van *Pertinax*.

Mijn tedre Dichtheldin verft , met een eerbaar rood;
 Haar wangen , nu ze ziet het los en dartel leven
 Van 't Keiserinnedom , van alle ſchaamt ontbloomt,
 Terwijl de zedigheid veracht word , en verdreven.
 Verſchoon haar dan dat zy niet by het voorwerp blyft;
 Maar hier ter vlucht alleen van TITIANA ſchryft.

Pertinacis vader was *Helvius Succellus*.

Moeder , zonder bekende naam ; welke ſtierf op de reis ,
 trekkende , mer haar zoon , naa Hoogduitſland.

Vrouw FLAVIA TITIANA , de dochter van de ſte-
 devoogd *Sulpitanus Flavius* , by wien hy verſcheidene zoonen
 en dochteren teelde. Voorts waren zy beide wel overeenko-
 mende in een ſpoorelooze ontuchtigheid : want zy ging,
 in het openbaar , met een luitenift om ; zonder dat de Keifer
 daar eenig werk van maakte ; terwyl hy eenen *Cornificia* zo
 zo verre met alle teecken en van liefde bejegende , dat men'er
 qualyk begon van te ſpreken. Zie *Spartian*. Over de eer-
 naam van *Augusta* is een verſchil tuſſchen *Dio* en *Capitolinus* :
 de eerſte zegt (73 lib.) dat haer de naam niet is gegeven , dewyl
 zy , door haar oncerlyk leven , dien niet verdiende : maar de
 tweede verhaald dat zy dien heeft ontvangen.

Merk , ondertuſſchen , hier aen , dat de naam van *Augusta* ge-
 geven wierd aan die door het huuwelyk , of door bloedverwand-
 ſchap aan den Keifer waaren verknocht , teweeten ; aan de vrou-
 wen , moeders , grootmoeders , zufters , dochters , en nich-
 ten. Welke naam haar ook weder wierde afgenomen , indien een
 vrouw , na des mans dood , met een perzoon van laager ſtaat
 een huuwelyk inging : want *uxores* (zo ſpreekt *Juſtinianus* ,
 125. Novell.) *radiis coruſcant maritorum ; het zijn de ſtraalen van*
de mannen , daar de vrouwen mede pronken. *Commodus* even-
 wel liet zyn zufter *Lucilla* (na de dood van *Venus*) aan eenen
 minderen ſtaatsperſoon hertrouwd , die waardigheid behou-
 den. Eindelyk wierd ze ook gegeven niet aan alle , maar aan
 eenige , en wel byzonderlyk door der Keiferen vrye keur , en
 des *Raads* genegenheid , en beſluit.

XX. MAN-

XX. MANLIA SCANTILLA,

Vrouw van *Julianus*.

De Staatzucht volgt het Geld gemeenlijk op de hielen.

SCANTILLA, prijstge uw man de Roomsche scepter aan?

'T juweel dat hy nu koopt kan morgen hem vernielen,
Zor as een magtiger naar haar bezit zal staan.

O treurige uitkomst! dit word al te waar bevonden.

Zie! wat is *Juliaan*? helaas, een lyk vol wonden!

Juliani vader was *Petronius Didius Severus*.

Moeder, *Clara Aemylia*.

Vrouw, MANLIA (niet *Mallia*) SCANTILLA; volgens *Spartianus*, schijnt dat zy, voorziende zyn gewissen ondergang, *Julianus* het Keisetsampt te koopen eer af als aangeraden heeft: maar, volgens *Herodianus*, hebben hem de moeder, en de dochter, van de tafel afgetrokken, om met de zoldaten, de verkoopers van het Keiserrijk, te handelen. Door des Raads besluit wierd zy met de naam van *Augusta* vereerd op den zelve dag als haar man het ampt aanvaarde: Maar het was een kotte vreugd: want *Julianus* wierd vermoord door die van de *Severiaansche* zyde; en het lijk is haar, door *Severus*, ter hand besteld, om de laatste eet daar aan te doen. Op haar penningen leeftmen: MANLIA SCANTILLA AUG. hebbende altyd *Juno Quirvis* op het ruggestuk, geteekend: JUNO REGINA AUG. *Juno de Keiserlijke Koningin*.

Dochter, *Didia Clara*, een schoone vrouw, daar (in het tegendeel) haar moeder vry laelijk was. Zy wierd *Augusta* genoemd op eenen tyd met haaren moeder; en, door de zoldaten, ten huwelijk gegeven aan de stedevoogd, *Cornelius Repentinus*. Na des vaders dood is haar die cernaam, nevens het huwlijksgoed, afgenoomen; doch de vaderlijke goed ren heeft *Severus* haar laten behouden. Op haar penningen staat: DIDIA CLARA AUG. welke ook altyd op het ruggestuk hebben een vrouw, die met de eene hand, een palmtak, op de grond staande, vast houdt, met de ander een fruihoorn draagd, geteekend: HILAR. TEMPOR. *Vroolijkheid der tijden*.

XXI. JULIA DOMNA, Pia, Felix, Vrouw van Severus.

Indien het zedig beeld van JULIA kon spreken,
 Het borst dus uit: *ik noch gelukkig! was ik 't ooit?
 Wanneer? ah! als ik zag mijn jongste zoon doorsteeken?
 Of, als men in mijn schoot des oudstens afschen strooid?
 Zeg liever, dat ik, door mijn ongeregeld trouwen,
 Ben de ongelukkigste, en elendigste, aller vrouwen!*

Severi vader was *Marcus Geta*; Roomsch ridder, een Afri-
 caan van afkomst, hoewel hy voorgaf de zoon van de Keiser
Marc. Aurelius te zijn; om welke reden hy ook zyn oudste
 zoon *M. Aurel. Antoninus* liet noemen.

Moeder, *Fulvia Pia*.

Zuster niet genoemd. Zie 't geen *Spartianus* van haar zegt.

I, Vrouw, *Martia*, by wien hy geen kinderen heeft gekre-
 gen, gelijk de geloofwaardigste schryvers dat aantekenen.

II, *JULIA*, herkomstig uit Emesa, een stad in Phoeniciens;
 de zuster van *Iulia Mesa*, waar af beneden. Zy wierd vermaard
 door veelvoudige overspeelen, na de dood van *Severus*, trou-
 wende met haar eigene zoon *Caracalla*, die te vooren zyn
 broeder *Geta*, in haar armen, had doorsteeken. Was ook
 schuldig bevonden aan een zamenzweeringe op haar man *Seve-
 rus*. Eindelijk als *Macrinus* haar zoon, en man, *Caracalla*,
 door een geleende hand, had omgebracht, en de afschen van
 het verbrande lyk haar toegezonden, zo heeft ze, binnen An-
 tiochien, haar zelve, uit mistroostigheid, het leven benoo-
 men. Waar na zy van de Raad is vergodet, gelyk dat de pen-
 ning getuigd, geteekend, *DIVA JULIA AUG.* op wiens
 ruggestuk zy van een pauw opwaarts word gevoerd. Zy word
 ook *Pia, Felix*, en *Domna* genaamd, zynde de laatste naam
 gebruikelijk by die van het Oosten. Zie *Agid. Menagius*, in
Amoenitatibus Juris, behalven de Grieksche penningen van die
 van Smyrna, Ephesus, Hypepe, Flaviopolis, Theffalonica, &c.
 Op eene haarer Latynsche word een zittende vrouw vertoon-
 d, hebbende een tak in de eene, en een staf in de ander hand, met
 dit ongemeen opschrift: *MAT. AUGC. MAT. SEN.
 MAT. PAT.* Moeder der beider Keiseren, moeder des Raads,
 moeder des vaderlands.

XXII. FULVIA PLAUTILLA,

Vrouw van *Basianus Caracalla*.

Dit is de dochter van den trotzen *Plautiaan*,
 oorvorst *Severus* aan zijn' oudsten zoon gegeven:
 Maar die gedwongen echt mishagde *Bassiaan*;
 ies zy, door spijt verrukt, hem heimlijk stond naar
 't leeven;

Doch tot haar ondergang: haar vader wierd ver-
 moord,

En zy gebannen naar een afgescheidene oord.

Caracallaas vader was de Keiser *Luc. Septim. Severus*.

Moeder, niet *Martia* (gelijk eenige van gevoelen zyn)
 maar *Julia Domna*; welke hy, tegens recht en reden, tot zyn
 huisvrouw heeft genoomen. *Spartianus*, *Entropius*, *Victor*, en
Orosius zeggen, dat *Julia* zijn stiefmoeder zou geweest zyn;
 doch dan waar dit huwelijk zo zeldzaam en onbehoorlijk niet,
 nademaal met zyn stiefmoeder te trouwen, by eenige volke-
 ren, door een willekeur, was toegestaan. Zie *Procopius* B. G.
 4 lib. 20 c. Maar het was zyn eigene moeder, zo *Oppianus*,
Herodianus, en *Dio* getuigen.

Zuster, *Martia Septimia*, getrouwd aan eenen *Prolius*.

Broeder, *Geta*; op zekeren penning staat *Julia* tusschen
Caracalla en *Geta*, malkander de hand gevende, met dit by-
 schrift: CONCORDIA FELIX; de gelukkige eendragt;
 maar wat de moeder ook arbeide om deze broeders te vereeni-
 gen, alles was vruchteloos; nademaal *Geta*, door zynes broe-
 ders hand, in het byweezen van *Julia*, is omgekoomen.

Vrouw, FULVIA PLAUTILLA, de dochter van eenen
 hoofdman, geheeten *Plantianus*. Deze zich ziende van haar
 man veracht en dodelijk gehaat, hitst haar vader tegens den
 Keiser op, en doet hem met eenige muiltelingen zamenspan-
 nen: maar den aanlag zynde ondeckt, zo word *Plantianus*
 daadelijk doorsteeken, en zy met haar dochtertjen, en met
Plantus haar broeder, gebannen op *Lipare*, een eilandeken
 ontrent *Sicilien*; doch naderhand ook omgebrogt. Op zekere
 penning geeftze den Keiser haar hand, waar by men het op-
 schrift ziet: CONCORDIA FELIX, of PROPAGO IM-
 P E R I I , voortplanting des rijks.

C

XXIII. NO.

XXIII. NONIA CELSA,

Vrouw van *Macrinus*.

Zeg, CELSA, weet ge wat uw Keiser maakt verheugd:

Uw zoontjen heeft de naam van *Antonijn* verkreegen;
Had deze Cæsar nu der *Antonynen* deugd!

Wat is uw man toch aan de bloote naam geleege?
Verbeter dan de naam zo zeer niet als de zeën,
Ofzorg, o moeder, dat zy koomen over een!

Macrini vader en moeder waaren beide onedel, deshalven niet bekend.

Vrouw, NONIA CELSA; aan wien *Macrinus*, door een brief openbaarde, wat een blydſchap hem had bevangen, om dat de naam van *Antoninus* aan zyn zoon was gegeven: nadeinaal het al zo ver te Romem waer gekoomen, dat niemand tot de regeringe bequaam wierde geoordeeld als die de beſtaagelijke naam van *Antoninus* gebruikte: anders heet zyn zoon *Diadumenus*, of *Diadumenianus*. De reden van die naam is ondeckt, toenwe van *Macrinus* hebben geſprooken. Zo kreeg eertyds, onder de *Metellen*, *Lucius Metellus Delmaticus* de naam van *Diadematus*, toen hy, wegens zeker gebrek, een band, of *diadema*, op zyn voorhoofd begon te dragen. Zie *Ant. Augustinus*, ſchrijvende over de Roomſche Geſlachten. Voorts bedreef deze vrouw menigvoudige overſpeelen, volgens deze ſchimpveezen, by *Capitolinus* te vinden.

*Antoninorum nomen puer ille gerebat,
Qui patre venali genitus, sed matre pudicâ:
Centum nam mæchos p.ſſa eſt, centumque rogavit:*

Die jongen voerde de naam van *Antoninus*; die, zeg ik, gebooven van een licht om te koopem vader; maar van een moeder, die de kuisheid zelven ſcheen te zyn, terwijl ze zich van niet minder als honderd pollen liet gebruiken. Van deze Keiſerinne ziet men cene penning in de Bibliothecâ *Goëſiana*, met een *FÆCUNDITAS*, of *Vruchtbaarheid*; op het ruggeſtuk.

XXIV. JULIA MÆSA,

Grootmoeder van *Elagabalus*.

'T is MÆSA, die de konst ons hier vertoond naar
't leeven,
 Een wijze en schrand're vrouw, voor wien *Macrinus*
 vlood,
 Wanneer haar krygsvolk, door geschenken aangedree-
 ven,
 Zyn heir joeg uit het veld, hem dreigde met de dood;
 Doch die verwinning mogt den jongen neef niet baaten;
 Van 't inuitend leger, op het onverzicst, verlaaten.

Elagabali vader was (gelijk het beste gevoelen van de schry-
 vers is) de Keiser *Bassianus Caracalla*.

Moeder, *Julia Soëmias*; die het vrouwenparlement heeft
 ingesteld, waar in zo van rosbaaren en karren, als van klee-
 deren en juweelen, wierd gehandeld: die naderhand ook het
 geheele ryk bestierde: doch eindelijk van de zoldaten, nevens
 haar zoon, vermoord, en haar lichaam langs de stad is gesleept.

Grootmoeder, *JULIA MÆSA*, moeder van deze *Soëmias*:
 die langen tyd in het hof van *Severus*, en van zyn zoon, haar
 verblyf hebbende gehad, door *Macrinus* wierd gedwongen naar
 Phoenicien te keeren. Een staatkundige vrouw, die *Elagabalus*,
 op allerhande wyzen poogde van leven te doen veranderen. Zy
 stierf in een hoogen ouderdom, en wierd vergodet van haar an-
 deren neef *Alexander*.

I Vrouw, *Julia Cornelia Paula*, die hy verftiet om een ge-
 ringe reden; en trouwde een nonne van *Vesta*,

II, *Julia Aquilia Severa*: zeggende dat priesters (hy was
 een priester van de *Son*) alleen met priesterinnen moesten
 trouwen: Doch, naar een korten tyd liet hy ook deeze gaan,
 en nam ten wyve

III, *Annia Faustina*, van de *Antoninen* afkomstig; die
 haar man om den hals brogt, om met dezen Keiser te trouwen:
 maar, noch de een en de ander hebbende getrouwd, zo is hy
 eindelijk weder tot *Severa* gekeerd. Zie *Dio*, *Herodian*. &c.
 Alle deze vrouwen worden ons, nevens verſcheidene zinne-
 beelden, op de penningen vertoond.

XXV. JULIA MAMÆA,

Moeder van *Alexander*.

Zie hier haar dochter, die aan 't roer zat van het ryk,
En *Alexander* wees hoe hy dat fchip moest ftuuren.

Geen vrouw gaf van haar kunde ooit herelijker blyk!
Uw welftand, Rome, zou dus eeuwen konnen duuren,
Indien de geldzucht, die de wijsheid 't oog verblind,
Niet had verhaaft den val van moeder en van kind.

Alexanders vader word mede geloofd geweest te zyn de Keizer *Caracalla*. Zie *Herodian*. 5 b. 7 c.

Moeder, *JULIA MAMÆA*, de dochter van de Phœni-
ciaanfche *Julia Mefa*, en de zuster van *Julia Soëmias*; Als
door *Mefa* tot zo verre *Elagabalus* was bepraat, dat hy, ont-
rent 16 jaaren oud zynde, *Alexander* (die 12 jaaren had)
tot een zoon aannam, en tot een navolger in het Keifersampt
verklaarde, zo heeft zy dat groote werk, nevens haar zoon,
na dezès dood, by der hand genoomen, en het Roomsche
rijk, met groote wijsheid, geregeerd; doch haar geldgierig-
heid haalde den haat der krygslieden op haar hals; welke haar,
en haaren zoon, hebben vermoord.

Zuster, *Theoclia*, die hy gedacht had ten huwelijk te geven aan
Maximus, de zoon van *Maximinus*. Zie *Capitolin*.

I Vrouw, (zoo nu de liefhebbers, naar een langduurige
twift, hebben vaftefteld) *Salufia Barbis Orbiana*; wiens beeld
op het ruggestuk van *Alexanders* penning word befpeurd.

II, *Marcia*, de dochter van eenen *Marcianns*. Als die
fchoonvader, van *Mamae* verongelijkt, zyn toevlucht tot
het leger nam, zo heeft zy, daar over geftoord, dezen laaten
ombrengen, terwijl de dochter verftooten, en in ballingschap
naar Africa gezonden is. Zie *Herodian*. 6 lib. 1 c.

III, Van *Lampridius*, *Memmia*, en van *Goltzius*, *Mem-
mius Sulpicia* geheeten: hy had een zoontje by haar, dat jong
overleed. Van deze wierd zyn minzaamheid en zachtzinnigheid
meêtmaalen beftraft. In de *Bibliotheca Goëfiana* ftaat haar
penning, geteekend: S U L P. M E M I A A U G. hebbende op
ruggestuk V E S T A.

XXVI. JULIA PAULINA,

Vrouw van *Maximinus*.

Hoe? twijfeld gy, wie u de penning aan doet schouwen?

Het is PAULINA, naar de Roomfche wijs, ver-
good;

De vrouw van *Maximijn*; of kond gy niet vertrouwen
Dat hy zou eeren die hy onlangs had gedood?

Zou zy dan, door 't besluit des Raads, verheerlijkt we-
zen?

Welaan, die dit ontward, verdiend te zyn geprezen.

Maximini vader, *Micca*, een Goth van af komt.

Moeder, *Ababa*, een Alaan van geboorte; hoewel hy niet
weeten wilde, dat hy uit zulke barbaren was gesprooten.

Vrouw, JULIA PAULINA; doch de liefhebbers zyn
noch niet eens in dit gevoelen. Daar gaan penningen onder
hen om, waar op een overdekt hoofd van een vrouw is afge-
beeld, met dit byfchrift: DIVA PAULINA: de vergode
Paulina: hebbende op haar ruggestukken, een geflujerde vrouw,
met een toorts in de hand, op een wagen fttaande van 2 paar-
den voorgetrokken: of een pauw, dragende de Keiferinne
opwaarts, of een pauw alleen met een uitgespreide steert, ge-
teekend, volgens gewoonte: CONSECRATIO. Eenige
gevoelen haar de moeder, of de zuster van *Hadrianus*; eenige
de vrouw van *Maximinus* te weezen; die van hem gedood,
en daar op van de Raad onder de goden is gefield, om haar
deugds wille; nademaal zy geduurig haar man, met alle zach-
tigheid, van zyn wreedheden poogde af te leiden. Zie *Am-
mian.* 14 lib. 1 c. De grondslag van haar gevoelen rust daar
op, 1. dat het gelaat van PAULINA, en dat van haar
zoon *Maximus*, gelykformig is, 2. dat haar penningen,
en die van *Maximijn*, van een ftoffe, een fatzoen, en een ruwe
onkunftigheid te zyn aangemerkt worden.

Van de fchryvers word zy dan *Calphurnia*, dan *Julia Fa-
dilla* genoemd; zy is (zeggenze) de nanicht van *Antoninus
Pius* geweest, na des Keifers dood, aan eenen *Toxotius* her-
trouwd. Doch alle dit is vol onzekerheid. In de Bibliotheca
Goëfiana heeft *Julia Fadilla* een penning, met CONCORDIA
op het rugftuk.

XXVII. FADIA ORESTILLA,

Vrouw van *Gordianus*.

HAD ORESTILLA by dien Africaan geweest,
Toen hy, zo deerlijk, van de wanhoop was bevangen,
De gryzaard had zo zeer den vyand niet gevreesd,
En des zich ook misschien niet met zyn riem verhan-
gen:

Doch vond zy deze vorst daar hy nu lag vermoord,
Ik twyfel of ze meê zich zelf niet heeft vermoord.

Gordiani vader was *Metius Marullus*, gesprooten uit de oude *Gracchen*.

Moeder, *Ulpia Gordiana*, van de Keiser *Trajanus* afkomstig.

Vrouw, *FADIA ORESTILLA*, de dochter van *Annius Severus*, nanicht van *Antoninus*: want hy hield zo veel van de *Antonynen*, dat hy, hen ter eeren, een *Antoninas*; (gelyk *Virgilius* een *Aneïs*, en *Statius* een *Achilleïs*) in 30 boeken heeft beschreven; ja zommige schryvers meenen dat de naam van *Antoninus* ook van hem is gebruikt. Voorts is zy op geene penningen bekend.

Dochter, *Metia Faustina*, de vrouw van *Junius Balbus*, oudburgemeester.

I, Zoon, onbekend.

II, Mede *Gordianus* genaamd, die, nevens hem, de titel van *Augustus* heeft ontfangen, in Africa, ontrent Carthago, gefneuveld in de slag tegens *Capellianus*; terwijl hy, wegens zyn hooge jaaren t'huis blyvende, op het gerucht van de komst van *Capellianus* binnen Carthago, zich met een gordel heeft verhangen. Zie *Herodian*. 7 b. 10 c. De penningen raaken meest hunner beider belangens, teweeten: CONCORDIA Augg. PROVIDENTIA Augg. SECURITAS Augg. VIRTUS Augg. EN VICTORIA Augg. *Der Keiseren Eendragt; Voorzienigheid, Ontkommerdbeid, Manhaftigheid, en Overwinninge.*

XXVIII. ONBEKENDE

Vrouw van *Pupienus*.

Hier mist een schaakel uit de Keiserlijke keeten ;

De vrouw van *Pupieen* zo wel als van *Balbyn*.

O Muntgodin, terwijl zy ganschlyk is vergeeten

In 't Roomsche jaarboek, wil mijn arbeid hulpzaam
zyn!

Gy kend haar even min: het woën der ryksgeschillen

Verbood hen, met de munt, hun korte tyd te spillen.

Pupieni vader was een smid, of een karrenmaker, geheeten *Maximus*; moeder *Prima*; oom, eene *Pinarus*, by wien hy is opgevoed; beschutvrouw *Pescennia Marcellina*, die hem aangenoomen, en als een kind opgebracht heeft.

Vrouw: men twyfeld of hy eenen heeft gehad.

Balbinus daar en tegen was uit een oud geslagt in Spanjen gesprooten, te weten; uit eenen *Balbus Cornelius Theophanei*. Deze Keisers waaren geduurig tegens malkander met jalouzye ingenoomen; want *Balbinus* verachtte den laagen afkomst van *Pupienus*; en begeerde, wegens zynen adel, allezins den voorrang; *Pupienus* stond op zyn st dehouderschap, en bedrevenheid in zaaken van staat en oorlog: Dus wierde yder van haar door een krachtige zucht tot de alleenheersching aangedreven; 't geen ook de oorzaak van hunn' dood is geweest. Hunne penningen evenwel koomen noch voor den dag met de opschriften: AMOR MUTUUS Augg. CARITAS MUTUA Augg. FIDES MUTUA Augg. CONCORDIA Augg. PIETAS MUTUA Augg. *Der Keiseren onderlinge Liefde, Vertrouwen, Eendragt, en Godvruchtigheid.*

Munt) In Caarmardenschire (het 6 Zuider Graaffschap in het land van Wallis, een deel van Engeland) ontrent Kilmay Lhoyd, vonden de landluiden, voor eenige jaaren, een aarden kruik, vol Romeinsche munt; doch zeer slecht zilver, beginnende van *Commodus* (die allereerst het zilver vervalstchte) tot aan de 5 Tribunit. pot. van *Gordianus* de III. niettemin waaren het alle penningen die zelden zyn te vinden, als van *Pertinax*, *Macrinus*, *Diadumenus*, *Maximus Maximini* zoon, deze *PUPIENUS*, en *BALBINUS*; daar benevens *Aquila Severa*, en *Salust. Barbis Orbiana*, vrouwen van de Keisers *Elagabalus*, en *Alexander*.

XXIX. F. S. TRANQUILLINA;

Vrouw van *Gordianus*.

Het weelig Afien, op vleien afgerecht,
Poogd TRANQUILLINA met dit kop'ren beeld te
streeken:

Zy had (terwijl de Vorst den Persiaan bevecht)
Die schone vrouw gehoord op harp en cither speelen.
Dus zie hier hoe ze, door het zoet geluid verrukt,
'T beeld van die zangster op een penning heeft ge-
drukt.

Gordiani vader was, zo zonnige van gevoelen zyn, de jonge
Gordianus.

Moeder, onbekend; hoewel eenige de dochter van den
ouden *Gordianus* daar voor houden; doch dan weeten deze
den vader niet te noemen; zo dat we veiliger gelooven hem
een zoonszoon van den ouden Keiser te zyn. Zie *Victor*, *Eur-*
otropius, *Capitolinus*, en *Herodianus*.

Zoon, zo *Victor* aanwijst, de Keiser *Claudius Gothicus*, in
onechte geteeld.

Vrouw, FURIA SABINIA TRANQUILLINA, ge-
trouwd in het 2 jaar zynere regering; binnen Rome geboor-
ren, doch uit Grieksche ouders: haar vader was de staatkun-
dige *Mistheus*; door wiens voorzichtigheid de Keiser *Gordia-*
nus alle ryksbelangens uitvoerde. Haar man de veldtocht te-
gens de Persianen aanvangende, verzelde zy hem op de reis,
maar bleef te Propontis, terwijl de Keiser te velde trok. Dus
wierd ze, wegens haar zang en snaarspel bekend in alle de
steden van Propontis en Bithynien; als wanneer ze, in de o-
penbaare speelen zingende, den prys behaalde; gelijk dat
schijnt aan te wijzen de penning van die van Germæ (een stad
by Cyzicus) waar op een naakte godinne staat, met speeltuig
in haar handen: Zie *Ott. Sperlingius* over deze penning wyd-
loopig redencerende; welke mede geloofd dat TRANQUIL-
LINA, in deze gewesten overleden, en in het getal der goden
is gezet.

XXX. MARCIA OTACILIA SEV.

Vrouw van *Philippus*.

Kon ooit een sterflijk oog de zedendeugd aanschouwen,
 Het kend haar in het beeld van OTACILIA:
 Maar lei op 't harde lot der vroomen in het trouwen;
 O droetheid! overdriet! o hartzeer zonder ga!
 Men moord *Philippus*, en die 's moeders troolt moest
 blijven,
 Haar zoon, zietze op haar schoot te jammerlijk ontly-
 ven!

Philippi vader, een Arabifche ftrui krover, niet genoemd.
 Moeder, mede niet bekend.

Vrouw, MARCIA OTACILIA SEVERA; van eenige
 voor een gedoopte en *Christene* Keiferinne gehouden zo wel als
 haar man een *Christene* Keifer genoemd. Doch alles ftrijd hier
 tegen, zelf de penningen, waar op altyd heidensche zinne-
 beelden gevonden worden: want dat op *Philippi* penningen,
 door die van Apamea geflagen, de arke van *Noach* zou afge-
 beeld ftaan, dat word van *Steph. le Moine*, tegens *Olav.*
Falconerius, wytloopig wederdelegt. Zo kan, van gelijken uit
 de penningen niet beweezen worden, dat deze Keifer het ge-
 laat van een moor heeft gehad, zo die fchrijvers willen die hem
 deshalven den Arabifchen moor noemen; aangezien by, ge-
 lijk de vootige Keifers, met afgefchooren hair en baard voor
 den dag komt. Voorts valt van deze vrouw niets te zeggen,
 terwijl de fchryvers eenpaarig stille zwijgen. Men weet even-
 wel dat zy *Philippus* overleefde, nademaal de zoon, na des
 vaders dood, binnen *Romen*, van de lyffschutbende, op
 haar schoot is omgebracht. Op de penningen van die van *Me-*
tembria (een ftad by de *Pontus Euxinus*) ftaan de aange-
 zichten van den Keifer en de Keiferin tegens inalkanderen o-
 ver, volgens het opfchrift, teweeten: A U T. K. I O T A .
 Φ Ι Λ Ι Π Π Ο Σ . Μ . Ο Τ . C E B E Ρ Α : hebbende op het
 ruggeftuk eenen *Scorpio*, of een *Gemus*, met zyn fchaal en
 fruuhoorn.

XXXI. HERENNIA ETRUSCILLA,

Vrouw van *Decius*.

De tyd die 't al vernield wat zyne zeizen raakt,
Of, met een knagend roest allenskens doet verslyten,
Heeft ETRUSCILLA meêgeschonden, en mis-
maakt.

O wreede! laat uw nijd in deze penning byten;
Tast dit bekoorlijk beeld op 't allervinnigste aan,
Haar lot zal u ten spyt meêr groeien als vergaan!

Decii vader en moeder waaren aanzienelijke luiden in Pan-
nonien, gelijk in de KEISERS is gezegt.

I Zoon, *Q. Herennius Etruscus Messius Decius*, nazyn moe-
der zo genaamd: getrouwd aan *Tryphana*, *Severi Hostiliani*
dochter, en *Valentis Hostiliani Messii Quincti* zuster, zo *Trista-*
nus geloofd.

II. *C. Valens Hostilianus Messius Quinctus*; doch deze word
van andere voor de aangenoomene zoon, ja zelf de schoonzoon
van *Decius* gehouden.

I Vrouw, *Salustia Barbia Orbiana*, volgens het opschrift
van Valentien in Spanien; waarschijnlijk de dochter van de
eerste *Salustia Barbia Orbiana*, vrouw van *Alexander Severus*:
hoewel zy, by *Trifianus*, op het ruggestuk van *Hostiliani* pen-
ning staat afgebeeld, als of zy waar d'zes Keisers vrouw.

II, HERENNIA ETRUSCILLA: over welke mede
een groote oneenigheid onder de Liefhebbers is. By zommige
word ze gehouden voor de dochter van *Decius*, by zommige
voor de vrouw van *Hostilianus*, by zommige weder voor de
vrouw van *Volusianus*: van onsevenwel voor de vrouw van *De-*
cius; volgens zyn penning, die deze Keiserin op het ruggestuk
vertoond: en eenen anderen van *Decius*, wiens ruggestuk ons
doet zien de tronien van ETRUSCILLA, *Etruscus*, en *Ho-*
stilianns; met dit opschrift: CONCORDIA Augg. Der
Keiseren eendragt. Op een Grieksche word deze vrouw ('t geene
wat zonderlings is) de *Wijkmeesterlyke mache* toegeschreven;
een eertitel alleen van de Keiseren gebruikt.

XXXII. HO-

XXXII. HOSTILIA SEVERA,

Vrouw van *Gallus*.

'T is wel gerokkend ; maar hoe word het afgesponnen!
Hier breekt de draad: dus diend'er weêr een knoop
gelegt.

Wy laten *Gallus* staan, nu wy niet anders kunnen ;
En niemand weet van 't geen zyn vrouw heeft uitge-
recht.

Hoe? neen, de schryvers heeft geen wetenschap ont-
broken ;

Maar van de deugd, helaas, word altyd minst gesproken !

Galli ouders waaren wel aanzienelyk, maar hedendaags in de Roomsche Historien niet bekend.

Zoon, *C. Vibius Volusianus* ; dien eenige voor de schoonzoon van den Keiser *Decius* neemen ; doch wy houden ons aan de nieuwste uitleggers der medalien, en meenen dat *Etruscilla* niet de dochter maar de vrouw van *Decius* is geweest. Hy bleef in den strijd tegens *Ænylianus*, den Afrikaan, beneven zyn vader *Gallus*.

Vrouw, *HOSTILIA SEVERA*, de zuster van *Val. Hostilianus*, aangenoemene zoon van *Decius*, volgens *Trifan*. Zy stierf in het 1 jaar van *Galli* regeering.

Gallus) Onder de penningen, voor eenige jaaren, binnen *Ausburg*, en op het veld ontrent de zelve stad, in aarde potten, of in de grond zelf, gevonden, teld de geleerde *Marc. Velferus* (in lib. rerum Aug. Vindelicorum) ook eenen van dezen *Gallus*, met de *LIBERTAS PUBLICA*, of de algemeene vryheid op het ruggestuk: de overige waaren van *Nero*, *Titus*, *Nerva*, *Luc. Ælius*, *Antoninus Pius*, *Faustina* zyn vrouw, *Iulianus*, *Severus*, *Iulia Mama*, *Probus*, *Constantinus de Groot*, *Iovianus*, *Gratianus*, en andere laater Keiseren.

Deugd) Zie wat wy boven van *Nervas* vrouw hebben gezegt. Merk ondertusschen in de Keiserlyke penningen aan, dat alleen op de kopere de letteren *S C* (dat is, *ex Senatus consulto*, door Raadsbesluit) worden gezien ; teweeten ; van *Augustus* af tot aan *Gallienus*, en niet verder, volgens de waarneeminge van de naukeurige *Joh. Vaillant*, Geneesheer tot *Beauvais*.

XXXIII. MA-

XXXIII. MARINIANA,

Vrouw van *Valerianus*.

MARINIANA wierd dus van haar zoon vergood.
 Dit kreeg die Keiserin voor de uitgestorte traanen,
 In haar gevangenis, veel wreeder als de dood,
 By de onmedogende en ontmenschte Perlianen;
 Door wien haar echtgenoot zo deerlijk is ver-
 scheurd,
 Dat zelf de Euphrates het mishand'len heeft betreurd.

Valeriani vader was eenen *Valerius Flaccus* van adellijken huize.

Moeder, niet bekend.

I Vrouw, niet genoemd, by wie hy teelde den Keiser *Galliennus*.

II, MARINIANA; by wie hy won *P. Aurelius Licinius Valerius Valerianus*; zy wierd, nevens haar gemaal van *Sapor*, Koning der Perlen, gevangen, en van deze zeer smadelijk gehandeld; maar stierf in hechtenis noch voor den Keiser. *Galliennus*, en de jonge *Valeriaan*, zyn broeder, door hem Augustus verklaard, stelden haar onder de goden, en sloegen penningen met haar beeld, en opschrift: vertoonende op het ruggestuk een pauw de Keiserinne opwaerts voerende, of alleen staande met een uitgebreide steert, geteekend: C O N S E C R A T I O.

Zoons (*Valeriani*) vrouw, *Gnea Cornelia Supera Augusta*, wiens zilveren penning de Heer *Sauamand* allereerst te voorschijn heeft gebracht, vertoonende haar hoofd in een wassende maan, even gelyk *Otalia*, *Salonina*, *Severina* en *Etruscilla* worden afgebeeld.

Verscheurd) Levendig gevild, gelyk elders is gezegt.

Euphrates) Zie, by *Trebell. Pollio*, de brieven der Koningen van Armenien, &c. die, medelijdende hebbende met den ouden Keiser, den onmedogenden *Sapor* verzoeken dat hy hem los laate, en wederom naar den zynen zende.

XXXIV. CORNELIA SALONINA,
Vrouw van *Gallienus*.

'T is SALONINA, uit prins *Attalus* gesprooten.
De dood had nau de lamp haar 's levens uitgebluscht,
Of *Gallienus* heeft de legertucht verstootten,
En zich gekoesterd met een achtelooze rust:
Waar op terstond het rijk in 't vuur van oorlog blaakte,
En 't krygsvolk van zyn magt alom zich meester
maakte.

Galliens vader was de rampzalige Keiser *Valerianus*.
Moeder, niet genoemd.

Broeder, *Valerianus de Jonge*, by *Mariniana* geteeld; evenwel, nevens hem, door de krygsoversten, by Milanen omgebracht.

Byzit, *Pipara* of *Pipa*, de dochter van de Koning der Marcomannen, volgens *Victor*. Zie *Tristan*.

Vrouw, SALONINA, de dochter van eenen *Attalus*, die Jonien onder de gehoorzaamheid van *Gallienus* behield, toen alle andere landenschappen hem afvielen. Op de penningen van die van Metropolis in Jonien word zy *Chryzogone* geheeten. Een zeer schoon vrouwmensch; by wien *Gallienus* veel kinderen teelde. Zy stierf noch voor het ombrengen van haar man.

I Zoon, *Publ. Licin. Cornel. Saloninus Valerianus*, binnen Keulen van de zoldaten, uit haat tot zynen vader, vermoord; teweeten, door het bevel van *Posthumus*, met wien *Gallienus* zyn zoon derwaarts had gezonden. Hy is van zyn vader vergodet, zo de penning getuigd, met dit opschrift, DIVO CAES. VALERIANO, hebbende een Keiserlijke houdstapel op de rug, geteekend: CONSECRATIO.

Dochter, *Iulia*. Zie *Tristan*.

Merk ondertusschen aan, dat de penningen, hebbende de letteren COR. SAL. of DIVI, behooren tot *Saloninus*, en niet tot *Valerianus*, *Galliens* broeder, die nooit onder de goden is gesteld.

Neem hier niet qualijk, o Leeser, dat ik de vrouwen der opgeworpene vorsten, JUNIA DONATA *Posthumi*, SEPTIMIA ZENOBIA *Odenathi*, VICTORIA *Victorini*, en CALPHURNIA *Titi*, laate staan, en vernoeg u met, in het verby gaan, haas naamen gehoord te hebben.

XXXV. CLAUDIA,

Broeders dochter van *Claudius*.

Zie CLAUDIA: maar, 't is haar beeld slechts naar de schijn:

Wie zou hier twyf'len of die penning is gegooten

Door schrandre vleiers van den *grooten Constantijn*

Uit *Crispus* (of misschien uit *Claudius*) gesprooten:

Doch hy behaagd; 'k begeer zyn valsheid niet ondekt,

Nu CLAUDIA my voor een ryksprinses verstrekt.

Claudii vader is niet bekend: *Victor* zegt hem een bastaard van *Gordianus de III* te zyn.

Moeder, niet genoemd, afkomstig uit Delmatien.

I Broeder, *Marc Flavius Quintillus*; wiens vrouw, mede onbekend, 2 zoonen by hem ter waereld brocht.

II, *M. Flav. Crispus*; die, by zyn vrouw, ook ongenoemd, een dochter won, genaamd CLAUDIA, die (ten huwelijk gegeven zynde aan eenen *Entropius*) de moeder wierd van de Keiser *Flav. Valerius Constantius*, bygenaamd *Chlorus*, van wien beneden.

Zusters, verscheidene; onder deeze eene *Constantina*; van welke zie *Treb. Pollio*.

Misschien) Daar zyn schrijvers, welke gelooven dat CLAUDIA de dochter van *Claudius* is geweest; maar de meeste stellen eenpaarig dat deze Keiser geen kinderen heeft naagelaaten.

Gesprooten) De Keiser *Aurelianus* vroeg, op zekeren tyd, een Gallische *Druiæ*, of woudpaapin; Of het gebied ook by zyn nakoomelingen zou verblijven; maar kreeg tot antwoord, dat, in het Roomsche rijk de nazaten van den Keiser *Claudius*, in doorluchtigheid, en ontzaglykheid alle andere geslachten zouden verby streven. Deze voorzegging is door de volgende tyden waarheid, als wanneer de zoone van *Constantius Chlorus*, *Constantinus de Groote*, en zyne kinderen, het gebied over het Oosten en het Westen in handen kreegen. Zie *Vopiscus*; doch byzonderlijk de *Historia Byzantina* van de Heer *De Cange*.

XXXVI. ULPIA SEVERINA,

Vrouw van *Aurelianus*.

Hoord gy de schryvers nooit die SEVERINA noemen,

Zie hier haar naam en beeld op deze penning staan ;
Geen oudheids minnaar kan hem als versierd verdoemen,

Het uitgeslagen roest wyft zyn getrouwheid aan.
Vernoege hy ? wil met ons de penningen waardeeren,
Uit wien gy meerder als uit enig boek zult leeren.

Aureliani vader en moeder worden nergens by de Historiſchryvers genoemd. Alleenlijk zeggenze dat hy, te Sirmium (dat nu Schreinnia heet) in Dacien, gebooren wierd uit een onvermaard geſlacht ; dat zyn moeder was een priesterinne van der *Sonnen* tempel in het dorp, alwaar zy woonde ; dat dezelve de geeft van voorzegging had ; zo dat zy eens haar man, in zekeren onberamelijken handel, met deze woorden berispte :
Zie hier het wotk van de vader eenes Keifers !

Zuster, niet bekend ; wiens dochter hy het leven heeft be-
noomen. Zie *Fl. Vopiscus*.

Dochter, mede niet vermaard ; genoemde ſchrijver verhaald dat hy deze, beneven zyn vrouw, een ring gaf, om, gelijk een gemeene man, de dagelyksche mondkoſt te verze-
gen, en dus voor de diefachtige dienſtknechten te bevryen.
Zie *Laur. Pignorius* de *Servis*, en *Joh. Kirchmannus* de *Annulis*.

Vrouw, ULPIA SEVERINA ; wiens uitgeleezen penning ons ver-
toond word van den geleerden verzaamelaar, *Carrolius Patinus* : op het ruggeſtuk hebbende een vrouw die 2 veld-
teekenen vaſt houd, waar nevens een ſonne beeld, met een
kloot op den hand, geteekend : PROVIDEN. DEOR. *Der
goden voorzienigheid*.

Roest) Welke met recht genoemd word het beſte teeken
der onvervalſchte medalien : is, naar de verſcheidenheid van
het koper, zee-groen, gras-groen, berg-groen, &c. en meerder
of minder wegbytende, naar den aart van de plaats, alwaar de
penningen geleezen hebben : want die men in het aardryk, met
ſlyk en drek gelijk als beplaaſterd vind, die zyn doorgaans zeer
uitgevreeten, en met een onaangenaame roest rondsom bezet.

XXXVII. ON

XXXVII. ONBEKENDE

Vrouw van *Tacitus*.

Wat raad? helaas! ik zie my weder van het spoor.
Wie weet nu van de vrouw van *Tacitus* te spreken?
Gy oude schrijvers, heb ik by u geen gehoor,
Engy, o penningen, sal 't nu aan u ontbreken?

Wel aan, wy vaaren voort. Het word hier slibber-
glad,
't Geen ons doet wenschen naar het einde van dit
pad.

Taciti ouderen nergens genoemd; van zyn geslacht niets aangemerkt.

Broeder, *Florianus*; die wel is getrouwd geweest; maar de naam van zyn vrouw blyft verhoolen, gelijk mede die van *Taciti* vrouw. *Vopiscus* zegt evenwel noch iets van deze, teweeten: dat haar het dragen van gesteenten en juweelen, door de spaarzame Keiser, haar man, wierd geweigerd.

Penningen) Wat dienft zy, in alle soorten van geleerde oefeningen, kunnen doen, is by naar ongelooflijk. Aan de *liefhebbers der Historien* vertoonen zy de aangezichten der Keiseren, Koningen, Princen, en Veldoversten, benevens hunne naamen, bynaamen, en eeretitelen. Aan de *Natuurkundige* geven zy, in gemelde aangezichten, gelegenheid om op de groote verschillendheid der trekken, diepzelen, en verhevenheden, te letten: stellen daar en boven haar voor oogen alle vliegende, zweemmende, gaande, en kruipende gedierten; alle kruiden, struiken, en boomen, &c. De *Schilders*, *Steenhouwers*, en *diergelyke oefenaars*, helpen zy met de overkonstige afbeeldingen zo van tempels en huizen. als van goden, godinnen, deugden, hartstochten, landschappen, steden, en rievieren. De *Schryf* en *Spelkundige* . . . . .
maar, met een woord, wegens dit veelvoudig gebruik, verdienen de penningen van niemand verachtelijk verworpen te worden, als van die door *Onkunde* verblind, of door *Afgunst* is omgezet.

XXXVIII. JULIA PROCLA,

Vrouw van *Probus*.

Zou deze penning met zyn beelden my bedriegen?

Zie ik hier *PROCLA* en *Probus* by malkaër,
Hy is't: het opschrift, zo geregeld, kan niet liegen.

't Is ook zyn echtgenoot, wie twyfeld: 't is te klaar.
Doch heet zy *PROCLA*? toon uw blyken, k zal ze
pryzen:

Maar, 't is een slecht voldoen naar Lesbos my te wyzen:

Probus is gebooren binnen Sirmium (nu Schremnia) in Pannonien, uit edeler moeder als vader; welke evenwel nergens worden genoemd.

Zyn zuster, *Clandia*, van wien hy ter aarden is besteld, na dat hem de moedwillige zoldaten hadden doodgeslagen.

Vrouw, zoo zommige willen, *JULIA PROCLA*, of *PROCLA*; afgebeeld op een penning van die van Mytilene, een stad op het eiland Lesbos, met dit opschrift: *ΙΟΥ. ΗΡΟΚΛΑΝ, ΗΡΟΙΔΑ*: Zittende op het ruggestuk een speelende Apollo: maar ze word van de geleerde daar niet voor aangenoomen. Zie *Segnini Num. selecta*, en *Ex. Spanhemius*, de usu & praestant. Num. welke *PROCLA* willen ouder hebben, geloovende die penning ontrent der *Antonynen* tyden te zyn geslagen.

Malkaër) Merk aan dat, op drierhande wyze, de vrouwen op de Keiserlyke penningen worden afgebeeld: I. Op de eene zyde de Keiser, en op den anderen zyn gemaalin; zo zietmen *Livia* achter *Augustus*, *Octavia* of *Poppae* achter *Nero*, *Domitilla* achter *Vespasianus*, *Domitia* achter *Domitianus*, *Plotina* achter *Trajanus*, *Sabina* achter *Hadriannus*. &c. II. De Keiser en Keiserinne malkanderen aanziende op een en de zelfde zyde; dus ontmoet ons *Drusus* en *Antonia*, *Claudius* en *Agrippina*, *Nero* en *Octavia*, of *Poppae*, *Domitianus*, en *Domitia*, *Trajanus* en *Plotina*, *Aurelius* en *Faustina*, *Alexander* en *Masa*, of *Mania*, *Gordianus* en *Tranquillina*, *Philippus* en *Otacilia*, &c. III. Beide vorstelyke perzoonagien nevens malkanderen; als wanneer de geleerden die dus afgebeelde aangezichten noemen *capita jugata*, *gejnzte hoofden*: Zo worden vertoond *Augustus* en *Livia*, *Nero* en *Poppae*, *Commodus* en *Martia*, *Julianus* en *Helena*, &c. en op deze penning, *Probus* met zyn gemaalin, de gewaande *PROCLA*.

XXXIX. ARRIA,

Zoonsvrouw van *Catus*.

Ik heb deze ARRIA niet willen overslaan,
 Schoon nimmer my haar beeld te vooren is gekoomen,
 Op penningen van haar gemaal *Numeriaan*,
 Dien't leven trouwloos door haar vader is ontnoomen.
 My docht zy was de plaats wel waardig om haar man,
 Wiens deugd de Faam niet naar behooren pryzen
 kan.

Cari afkomst is niet bekend; maar zyn geboortestad is Narbona in Frankryk. Zie *Victor*, en *Entropius*.

Vrouw, mede nergens genoemd.

I. Zoon *Numerianus*; wiens vrouw was ARRIA, de dochter van *Arrins Aper*, van welke in de KEISERS is gesprooken.

II. *Carinus*, die wel 9 vrouwen heeft gehad; hoewel wy niet eenen kunnen noemen.

Penningen) Aenschouwende, onder de mijne, een onvervalschte doorgeboorde penning van *Carinus*, zo viel my in dat de oude de medalien, gelyk als eenige krankheden afweerende, plachten om den hals te dragen. Zie *Trallianus*. Dus was de goude of zilvere penning van *Alexander de Groot*e, by zich gedragen, en zyn kopere om het hoofd, en om de beenen gebonden, in allen handel helpende, en gezond. Zie *Treb. Pollio* in *Quinto*; *Chrysostomus*, 21. Homilia. Ja dat de penningen der Byzantijnsche Keisers tegens de vallende ziekte dienstig zyn, word noch huiden, niet alleen van de Grieksche *Christenen* maar ook van de Turken, geloofd. Dit verklaard de plaats van *Pomponius de Rechtsgeleerde*, 28 c. de *Usufructu*: *Nunismatum aureorum vel argenteorum veterum, quibus pro gemmis nisi solent, ususfructus legari potest. Het vruchtgebruik der goude en zilvere medalien kan, by iemands uiterste wille, vermaakt worden.* Bestaande het gebruik (zegt *Accursius* in *Glossâ*) in die, by gelegentheid van eenig ongeval, aan den hals te dragen. Of nu die penning van *Carinus* tot dien einde is gebruikt geweest, dat laat ik aan het oordeel der luiden van meerder ervarentheid, *qui majorum dierum partem in aruginosis lamellis consumunt*, gelyk *Seneca* van haar ergens is spreekende.

X L. S E R E N A ,

Vrouw van *Diocletianus*.

'k Zou, *Diocletiaan*, uw gemaalin hier zetten,
 Indien de muntgodin haar beeldnis had bewaard,
 Nu zal ik voortgaan en niet langer my verletten;
 Te meêr dewyl geen ſchrift van haar iets openbaard:
 Doch valt van haar en haar geſlachtboom niet te roe-
 men,
 't Vernoege ons evenwel dat wy S E R E N A noemen.

Diocletiani ouders waaren geringe en ſlechte luiden binnen Salona in Dalmatiën: zyn moeder word *Dioclea* genoemd.

Vrouw, S E R E N A, gelyk de welbeleezene *Trifanus* bewyft uit de Martyrologien, of beſchrevene levens der omgebrochte *Chriſtenen*.

Dochter, *Valeria*; ten huwelyk gegeven aan de Keifer *C. Galerius Maximianus*, bygenoemd *Armamentarius*, van *Diocletianus* tot zoon aangenoomen.

Diocletiaan) Aanmerkelyk is het dat men G E N I U S P O P U L I R O M A N I, de grozi-geest des Roomſchen volks zo overvloedig beſpeurd op de penningen van dezen Keifer tot *Constantinus*, en zyn zoonen, toe.

Muntgodin) Opeene der penningen van *Diocletianus* ontmoet zy ons, ſtaande met een ſchaal in de eene en een hoorn van overvloed in de andere hand, met dit opſchrift: S A C R. M O N E T. A U G G. E T. C A E S S. N. N. *De geheiligde munt van onſe Keifers, Diocletianus en Maximianus, en aangenomene rijksgenooten, Galerius Maximianus en Flav. Constantius Chlorus.* Hier kan ik niet nalaaten zeker ſpits aan te merken, dat meêſt in alle fruithoorens, van het *Geval*, de *Vrede*, de *Eendracht*, de *Voorsienigheid*, de *Leeftocht*, de *Geluk- kigheid*, &c. gezien word, dewyl de ſchilders daar bykans niets afweeten te maaken; maar, nademaal te Romē een groot fruithoorn van koper is opgegraven, uit welke een ploegyzer quam kyken, zo meen ik het onwedersprekelyk waar te zyn, dat ook zulk een yzer in deeze hoornen ſteekt; te meer aangezien de ouden, door zulken hoorn, vruchtbaarheid en overvloed aller dingen hebben verſtaan. Zie *Ant. Auguſtinus* 2. Dialog. Antiquit Romanar.

XLI. VALERIA EUTROPIA,

Vrouw van *Maximianus Herculeus*.

Dit is de moeder van de fiere *Theodoor*,
 Die, uit een laag stam in Syrien gesproten,
 De vorst *Herculeus* tot gemaal in verloor:
 Doch, uit dit huwelijk heeft Roma niets genooten
 Als bloedig rykskrakeel, en kreeg ook nimmer rust
 Voor de oorlogsfakkel in den Tyber wierd ge-
 bluscht.

Maximianus was uit Pannonien, van geringen afkomst.

Theodoor) doch niet geteeld van *Maximiaan*, maar van een ander, die niet genoemd word; zy wierd ten huwelijk gegeven aan *Constantius Chlorus*. Op haare penningen leeftmen: F. I. MAX. THEODORA AUG. De *Keiserinne* Flavia Maximiana Theodora: dese hebben op haar ruggestuk een staande vrouw met een kind op den arm, geteekend: PIETAS ROMANA, *De Roomsche godvruchtigheid*.

Herculeus) Zie 't geen in de KEISERS van deze naam is gesproken, en voeg deze opschriften daar noch by: HERCULI VICTORI, CONSERVAT. *Aen Hercules den Overwinnaar, en den Bewaarder*.

Oorlogsfakkel) Versta *Maxentius*; dien zonnige den zoon, zonnige den schoonzoon van *Maximianus* noemen. Zyn vrouw word *Magnia Urbica* geheeten; op wiens penning een welgekleede vrouw in de eene hand een spiets en in den anderen een helm draagt, geteekend: VENUS VICTRIX, *den Overwinster*. De Keiserinnen gebruikten, om veele redenen, dit zinnebeeld, en dezen eertitel. Zo nam ze *Faustina*, doch zy *Aurelius* met haar aanlokzelen bekoorde; *Julia Domna*, toen zy *Severus* uit het veld hield; andere toen zy den wederkeerenden verwinnaar verwelkonden; maar *Tranquillina* toen zy den prys met her snaarenspeel won.

Tyber) *Maxentius*, slaande tegens *Constantinus*, storte met zyn paard in den Tyber, ontrent de Mulvische brug, buiten *Romen*; gelijk in de KEISERS is gezegt.

XLII. FLA-

XLII. FLAVIA JULIA HELENA,

Vrouw van *Constantius*.

Tis HELENA, by wie gy niemand moogt gelyken
 In deugd en heiligheid; oprecht van hart en mond;
 Die voor de dochter van *Maximiaan* moest wyken,
 Terwijl *Constantius* verbreekt het trouwverbond:
 Doch moeder van een vorst als *Constantijn* te wezen
 Dat kon haar troosten, en haar hartquetzuur geneezen.

Constantii vader was *Entropius*, een man van adelyken huize. Moeder, *Clandia*, de dochter van *Crispus*, de broeder van de Keiser *Clandius Gothicus*. Zie boven.

I Vrouw, FLAV. JULIA HELENA, de dochter eenes Konings van Britannien; eenige meenen dat zy *Constantii* byzit waar, doch dit gevoelen steund op geen reden. By haar won hy *Constantinus de Grootte*. Wanneer hem *Maximianus* aannam tot zoon, zo moest hy deze laten gaan om te trouwen met zyn stiefdochter,

II, *Flav. Maximiana Thedora*; by wie hy teelde I. *Constantinus*, van zyn broeders met venyn omgebracht; II. *Fl. Dalmatinus Hanniballianus*. III. *Flav. Jul. Constantinus*. IV. *Flav. Valeria Constantia*, ten huwelyk gegeven aan *Licinius*. V. *Anastasia*, naar wie zekere badstoven binnen Constantinopolen *Anastasiaansche* worden geheeten. VI. *Entropia*, naderhand de moeder van den opgeworpene Vorst, *Fl. Popilius Neposianns*.

Troosten) Deze Godvreezende en heilige vrouw stierf in het 80 jaar haares ouderdoms. Haar zoon dede haar lyk te Constantinopolen begraven; voorts haar vergoden, en op goudene penningen afbeelden. Zie *Nicephorus*, 8 lib. H. 21 c. De opschriften van deze zyn: FL. HELENA AUGUSTA. SECURITAS REPUBLICAE, SECURITAS, of PAX PUBLICA, EN PROVIDENTIA Augg. *Gerustigheid van den Staat, Algemeene Gerustigheid of Vrede*, en *Der Keiserezen voorzienigheid*, bestaande het zinnebeeld in een vrouw-tje, &c. Zie *Du Ganges* Famil. Byzantina.

XLIII. GALERIA VALERIA,

Vrouw van *Galer. Maximianus*.

Nauw wierd *Galerius* een *Cæsar*, 's Keifers zoon.
Of deeze vader dèe hem met zyn zufter trouwen.

Het was VALERIA, die ik hier stel ten toon,
En in wiens wezen ik een grootsheid aan doe schouwen.

Voorts tuigd Pannonien, ten deel na haar genoemd
Hoe deeze Keiferin geëerd is, en geroemd.

Deze *Maximianus* is in Dacien uit akkerluiden gesprooken; doch aangenoomen van de Keifer *Diocletianus*, toen *Constantius* van *Maximianus Herculeus* was aangenoomen. Zie *Vistor, Entropius, &c.*

Zyn I. aangenoomene zoon, *Flav. Valer. Severus*; welke, van *Maxentius*, binnen Ravenna beslooten zynde, gevangen en gedood is.

I I. *G. Galerius Valerius Maximinus*, bygenaamd *Daza*, zyn zusters zoon; die, tegens *Licinius* te swak zynde, zich te Tharsis heeft verworgd: nalaatende een vrouw, van hem *Augusta* genoemd, benevens een zoon, en een dochter.

I. Vrouw niet genoemd; die hy moest laten gaan om te vrouwen met de dochter van *Diocletianus*,

II. GALERIA VALERIA; naar wie een deel van Stiermark, tusschen de rivieren *Savus* en *Danubius* gelegen, *Pannonia Valeria* is gheeten; volgens de getuigenis van *Ammianus*, 19 lib. 9 cap. Op haar penning ontmoet ons een staande vrouw met een appel in de hand, geteekend: *VENERI VICTRICI, Aan Venus de Overwinster.*

Cæsar) Dat deze naam niet de Opper-gezaghebbinge heeft betrekkend, maar alleen een pronk-naam van de zoonen en neven der Keiseren, daar toe voorgeschied en verklaard, is geweest, dat bewyzen de penningen, geteekend: *NOB. CÆS. Nobilis Cæsar, de edele verklaarde Keiser.* Zie't geen in myn KEISERS, xxiii num. op *Diadumenianus*, en xxxi num. op *Hofilianus*, is gezegt.

XLIV. FLAV.

XLIV. FLAV. VALER. CONSTANTIA,

Vrouw van *Licinius*.

Zie hier CONSTANTIA, befaamd door goede zeden ;
 Een Keiserinne , die haar broeder , en gemaal
 Zo vaak bestormde met haar traanen en gebeden ,
 En uit hun handen wroong het vyandlyke staal :
 Maar , schoon met *Constantijn* gelukkig was begonnen ,
 Nooit wierd *Licinius* door tederheid verwonnen .

Licinius is mede , in Dacien , gesprooten uit geringe land-luiden : doch tot ryksgeenoot aangenomen van *Galerius Maximianus* .

Zyn vrouw , FLAV. VALER. CONSTANTIA ; de dochter van de Keiser *Constantius* , en *Theodora* : een deugdzaame Keiserin ; die , schoon aan *Licinius* eenen heiden getrouwd , in het *Christelyk* geloof evenwel bleef volharden , en het zelve , op allerhande wyzen voorstond , terwyl *Licinius* de *Christenen* vervolgte . Zy verzoende ook menigmaalen haar man met *Constantinus de Groote* , haaren broeder ; doch telkens vergeefs ; dus is hy ook verwonnen , en binnen *Theffalonica* gedood . Maar , in haar latere levensjaaren heeft zy haar goede naam verlooren , tot den *Arrianen* gevoelens vervallende . Zy stierf noch by het leeven van haar broeder .

Zoon , by CONSTANTIA geteeld , *Flav. Licinianus Licinius* , door de listen van *Fausta* gedood . Op zyn penningen vind ik een jongeling , staande nevens 2. veldteekenen , met een staf in de eene en een *Labarum* , of krygsvaandel , in den ander hand , met dit opschrift : PRINCIP IUVENYUTIS , aan de vorst des jengds ; welken tytel men mede bespeurd op de penningen van de jonge *Nero* , *Domitianus* , *Commodus* , en andere vorstelyke kinderen .

Licinius) Aanmerkens waardig is het dat men op eene zyner penningen leeft S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. De Raad en het volk van *Romen* aan de beste Vorst ; een opschrift , die ons soo veele maalen ontmoet op die van de vroomme *Trajanus* ; hoewel ook op die van *Antonius Pius* , *Did. Julianus* , *Septim. Severus* , *Constantinus* , en andere Keisers .

XLV. FLAV. MAXIMIAN. FAUSTA,
Vrouw van *Constantinus*.

Aanschouwer! zo men zegt dat *Phædra* voor u staat,
Wil geenzins denken dat gy word door ons bedroogen;
'T is die stiefmoeder; maar in FAUSTAAS praal-
gewaad,
Die de eed'le *Crispus* hier beschuldigd met een loogen:
Waar op vorlt *Constantijn* zich als held *Theseus*
draagd,
Zyn zoon verdoemd, en voorts vergeeffch zyn dood
beklaagd.

Constantini vader was *Constantius Chlorus*, of de *Groene* by genaamd, wegens het groen gewaad, dat hy dikmaals gebruikte.

Moeder, *Helena*, een voorbeeld in Godvruchtigheid en kerkelijken yver.

I Vrouw, *Minervina* (van wiens geslacht of vaderland niets is te zeggen) van zommige voor zyn byzit gehouden, hoewel ten onrechte; want de Keiser, daar hy meer zoonen had, zou *Crispus* (by haar geteeld) voor navolger in het ryk niet verklaard hebben, indien hy van een onwettig bed had geweest.

II, FLAV. MAXIM. FAUSTA, de dochter van den Keiser *Maximianus Herculens*, en *Eutropia*, zyn 2 vrouw; by wien hy kreeg. I. *Flav. Claud. Constantinus*. II. *Fl. Julius Constantinus*. III. *Fl. Jul. Constans*. IV. *Fl. Jul. Constantina*, getrouwd eerst aan *Hannibalianus*, en daar na aan *Constantinus Gallus*. V. *Constantia*, een geestelyke maagd. VI. *Fl. Iulia Helena*, getrouwd aan de Keiser *Iulianus*. Op FAUSTAAS penningen zietmen een staand vrouwtje met 2 kinderen op den arm, geteekend: SALUS OF SPES REPUBLICAE, *Des Staats hoop*, of *welvaaren*. Zy word geprezen, om dat zy, tegens haar vader, zich aan de zyde van haar man heeft begeyen. Op het aanhouden van *Helena*, heeft *Constantinus* haar, door een heet bad doen verbranden, om de dood van *Crispus* zo te wreeken. Zie *Victor*.

Crispus) Deze *Fl. Iulius*, of *Fl. Valerius Crispus*, beneven de jonge *Licinius*, en *Constantinus* zyn broeder, voor *Cesar* verklaard, zou zekerlijk, na zyn vader, Keiser geworden zyn, indien hy van zyn stiefmoeder niet was bemind, beschuldigd, en ter dood gebracht.

XLVI. FLAV.

XLVI. FLAV. AUREL. EUSEBIA,

Vrouw van *Constantius*.

Men kon EUSEBIA misschien godvruchtig heeten,
 Zo niet de naam te veel verschilde van de zeën.
 Deze onbeleefde vrouw heeft eer en plicht vergeeten :
 Haar sporeelooze klagt strêc tegens alle reën.
 Des kon den hemel haar misnoegen niet verdraagen,
 Maar maakte door de dood een einde van haar daagen.

Constantii vader was *Constantinus de Grootte*.

Moeder, de onkuifche *Fausta*.

Oom, en ryksgenoot, *Fl. Dalmatius*, die niet de zoon
 van *Manniballianus*, maar een en dezelve perzonagie is. Zie
De Ganges Famil. Byzantinæ.

I Broeder, *Fl. Gland.* of *Fl. Valer. Constantinus*, die noch
 een *Cesar* zynde, en by 's vaders leven, tweemaal is getrouwd
 geweest : maar de vrouwen zyn beide vroeg gestorven

II, *Fl. Iul. Constans*, een weinig voor zyn dood verloofd
 aan *Olympias*, de dochter van *Ablavins* : welke naderhand,
 door den vader, aan *Arsaces*, de Koning van Armenien, is ge-
 geven.

I Vrouw, de dochter van *Constantius* en *Galla*, wiens naam
 verborgen is.

II, FLAVIA AURELIA EUSEBIA, de dochter van
 zeker oudburgermeester, en een vrouw van Theffalonica ; de
 zuster van *Eusebius* en *Hypatius*. Zy wierd geroemd wegens
 haar schoonheid ; en mispreezen om dat zy de *Arrianen* aan-
 lling. Zy kreeg geen kinderen ; ja des Keizers onmacht (die
 zy aan ieder bekend maakte) ging haar zo ter harten, dat
 zy daar af in een teering verviel ; waar aan zy ook over-
 leed.

III. *Maxima Faustina* ; van wiens geslacht men niets ge-
 schreven vind ; zy was zwanger, toen *Constantius*, in Cilicien,
 te Mopsocrene, stierf aan een schielijk overval : na wiens dood
 zy baarde *Flavia Maxima Constantia*, naderhand gehuwd aan
 de Keiser *Gratianus*.

XLVI. FLAV. MAX. HELENA,

Vrouw van *Julianus*.

Heillooze lasteraar , gehaate *Juliaan!*

Ik zie , niet zonder vreugd , uw vrouw ellendig quynen ,

Terwyl *Eusebia* (die nooit mag swanger gaan)

Haar onvolwassen vrucht verstikt met moordvenynen.

't Is noodig dat een spruit , in 't opgaan , word geplukt ,

Eer hy zyn kruin verheft , en lager telgen drukt.

Juliani vader was *Constantius* , de 3 zoon van *Constantius Chlorus* en *Theodora*.

Moeder , *Basilina* ; een eedele maar een heidensche vrouw , jong gestorven.

Broeder (maar geteeld by *Galla* , zuster van *Fl. Junius Ruffinus* , en *Fl. Neratius (Cerealis) Fl. Julius Gallus* ; aan wien getrouwd is geweest *Fl. Julia Constantina* , de dochter van *Constantinus* en *Fausta* , de weduwe van *Hanniballianus* , een hovaardige en staatsuchtige vrouw , gelykze word afgeschilderd van *Ammianus* , 14 lib. 1 cap. Voorts merk , in het voor by gaan , aan dat *Constantius* , by *Galla* , noch een zoon en een dochter heeft gehad.

Vrouw , FLAV. MAX. HELENA , dochter van *Constantinus* en *Fausta* ; vergiftigd van *Eusebia* , de onvruchtbaare vrouw van haaren broeder *Constantius* ; zo dat zy , bezwangerd zynde , t'elkens een misval kreeg ; aan welke bedorvenheid zy ook is overleeden. Zie *Ammianus* , 16 lib. 6 cap. Haar lichaam wierd naar Rome gevoerd , en in het graf gezet by *Constantina* , haar zuster , de vrouw van *Gallus*.

Even als ons *Julianus* gelyk de God *Serapis* ontmoet , zo verschynt zy op de penningen gelyk de goddinne *Isis* , met de bloem van Lotus op het voorhoofd ; ja zomtyds met gedekten hoofde , en een ratel in de eene , en een bloem-korf in de andere hand , geteekend : ISIS FARIA , de *Egyptische Isis* : staande op der zelve ruggestukken een leggende rieviergod , verbeeldende den *Nijl* ; of *Anubis* , met een ratel in de eene , en een water-emmer in de ander hand , geteekend : VOTA PUBLICA , *Algemeene beloften*.

XLVII. CHA-

XLVIII. CHARITO,

Vrouw van *Jovianus*.

De *Christe* Zon begint zyn hoofd meêr op te steeken,
 En brengt de zedigheid en kuisheid in het hof,
 Zy dryft daar uit een drom van schendige gebreken;
 't Geen aan de dichtkonst geeft een aangener stof.
 Hier toondze CHARITO, wiens onbesprooken le-
 ven,
 Dwong *Jovianus* haar zyn eerlyk hart te geven.

Joviani vader was eene *Varronianus*: zie *Ammianus*, 25 lib.
 7 cap.

Broeders, ongenoemd, en zeer jong gestorven.

Vrouw CHARITO, de dochter van *Lucillianus*, een Roomsch edelman. Op het gerucht van haar mans aankomst ging zy, met grooten toefstel, hem te ontmoet nevens haar zoon; doch is door de dood verrast, en heeft hem, als Keiser, niet moogen zien.

Zoon (behalven noch andere) *Varronianus*; dien men, na des vaders dood, een oog uitstak, op dat die mismaakt-heid hem zou beletten naar het oppergezag te staan.

Christe) In eenige Keisers heeft wel zomtyds een straaltje van de *Christelyke Godsdienst* zich geopenbaard; doch nooit zo helder en uitmuntende als in deze latere vorsten. *Alexander Severus*, zo men zegt, had alleen het beeld van *Christus* in zyn huis-kapel, zonder dat hy eenig teeken van Godsdienst meêr heeft getoond. Zie *Spartianus*. *Philippus* draagt, by zommige, slechts de naam van een *Christen* Keiser, en niet meer: zelf is *Constantinus* (indien hy 't ooit waar) niet als een *Christen* in het verborgen geweest: aangezien men op zyn penningen, zo overvloedig, deze opschriften vind: GENIO POPULI ROMANI, SOLI INVICTO COMITI, Aan de groet-geest des Roomschen volks, Aan den overminnelijken Son, den geleider, &c. Maar nu ziet men, op deser Keiseren penningen, de Grieksche letteren P en X door malkander gevlochten, beteekenende de naam van *Christus*; gelyk in de KEISERS, by *Constantinus*, XLV. num; en by *Valentinianus*, XLIX num. is gezegt.

XLIX. VA-

XLIX. VALERIA SEVERA,

Vrouw van *Valentinianus*.

'K beklag SEVERA; doch prijs weder haar geduld.
Het schynt de deugd vereeld in hartzeer en clenden.

Een medeminnares blijft by haar zonder schuld;
En 't staat den Keiser vry het heilig bed te schenden:
Kom, *Deianire*, om wien de groote *Alcides* lyd,
Kom, toets aan deze liefde uw booze minnenyd!

Valentiniani vader was *Gratianus*, van geringen afkomst; *Funarius* bygenaamd, om dat hy een touw gevat hebbende, geen 5 krygsknechten het zelve uyt zyn handen konden wringen; zo *Vicor* getuigd.

Broeder, *Flav. Valens*; getrouwd aan eenen *Albia Dominica*, die hem tot de ketterye van *Arrius* vervoerde. By welke hy teelde I. *Gallus*, of *Galates*, in zyn kindsheid gestorven. II. *Anastasia*. III. *Carosa*. Eene van deze huwde aan den opgeworpenen vorst *Procopius*.

I, Vrouw, VALERIA SEVERA, by wien hy won *Gratianus*, namaals Keiser. Zy moest verdragen dat *Valentinianus*, zonder haar te verstootten, een tweede huwelyk inging mer

II, *Iustina*, de dochter van zekeren *Iustinus*, de weduwe, gelijk *Zozimus* gelooft, van dentieran *Magenentius*; by wien hy kreeg I. *Valentinianus*. II. *Iusta*. III. *Grata*, die, gelijk haar zuster, nooit getrouwd is geweest. *IV, *Galla Placidia*, ten huwelyk gegeven aan *Theodosius*.

Schenden) Wanneer deze Keiser *Iustina* trouwde, zo liet hy door openbaare willekeuren toe, twee vrouwen te gelyk te nemen. Zie *Paul. Diaconus*. Van *Iustinaas* penning zie *Occo*.

Liefde) Zy had langen tyd onvoorzichtiglyk de schoonheid van *Iustina* by haar man gepreezen; geenzins denkende dat hem zo een buitenspoorigen huwelyk in de gedachten zou koomen. Zy leefde noch lang na zyn dood. Van haar penning maakt *Hub. Goltzius* gewag.

* Minnenyd) De liefde van *Hercules* tot *Iole*, en zyn dood uitgevoerd door de verlaatene *Deianire*, is uyt *Sophocles*, *Seneca*, en *Ovidius*, yder bekend.

L. FLAV.

L. FLAV. MAX. CONSTANTIA,

Vrouw van *Gratianus*.

Dit is CONSTANTIA, na 's vaders dood gebooren,

Getrouwd aan *Gratiaan*, dien dapp'ren oorlogsheld:

Die deze gemaalin te ontydig heeft verlooren,

En dus met groote rouw het lyk ter aard besteld.

Ja dit ailsterven heeft den Keiser meest verdrooten,

Toen hy zich zag beroofd van vorstelyke looten.

Gratiani vader was de Keiser *Flav. Valer. Valentinianus*; zyn geboortestad Sirmium.

Moeder, *Valeria Severa*.

Broeder, (by *Iustina* geteeld) *Valentinianus de II*, die 4 jaar oud was toen zyn vader overleed; te Vienne in Vrankryk vermoord in het 20 jaar zynes ouderdoms.

I Vrouw, FLAV. MAX. CONSTANTIA, de dochter van de Keiser *Constantius*, en *Fauslina*, gebooren na des vaders dood. Wanneer zy gestorven is word niet verhaald; alleen maaken de schrijvers van haar begravenisse gewag. Van haar penning zie *Goltzius*.

II. *Lata*, van zommige *Crensa* genoemd: maar de Keiser heeft noch by den eenen noch by den anderen eenig kind gekreegen.

Verdrooten) Want hy het geheele Roomsche ryk de plonderzieke Gothen, Hunnen, Alanen, en andere vreemde volkeren ten prooje zag overgegeven; des hy *Theodofus* uyt Spanien tot hem riep, binnen Sirmium de opperheerschappy opdroeg, en in het Oosten meester maakte. Zie *Vidur*, en *Paul. Diaconus*. Hierom verbeelden ook *Gratianus*, *Theodofus*, en hunne tydgenooten, op de penningen, de REPARATIO REPUBLICAE, *Herstelling van den Staat*, met een nedergeboogene vrouw op te heffen, en van een overwinningbeeld, dat op de ryksappel staat, gekroond te worden. Voorts van *Torodolis* ryksgenootschap getuigen ook de penningen, met dit opschrift: CONCORDIA AUGGG. *Der 3 Keiseren eendracht*, te wecten: van *Gratianus*, *Valentinianus de II*, en *Theodofus*.

LI. ÆLIA FLACCILLA,

Vrouw van *Theodosius*.

Een vroomer Keiser past een vroomer Keiserin!
 Voerd *Theodosius* een onberispelyk leven,
 Zyn ÆLIA slaat ook het zelve voetpad in,
 En word van deugd tot deugd geduurig aangedreeven.
 Hier staatze op goud. O beeld! wiens weezen my
 vermaakt,
 Hoe teder voel ik 't hart, met u te zien, geraakt!

Theodosii vader was *Flav. Theodosius*, een Spanjaard; zyn geboorte stad, *Italica*, van waar ook *Trajanus*, en *Hadrrianus*, hunne oorsprong naamen.

Moeder *Thermantia*.

Broeder (behalven een zuster die niet genoemd word) *Flav. Honorius*, getrouwd aan een Spaansche vrouw van adellijke huize, van *Clandianus Maria* geheeten; by wie hy reelde *I. Serena*; de aangenomene dochter naderhand van *Theodosius*; ten huwelyk gegeven aan den veldheer *Stilico*. Deze heeft haar leven met de koord moeten eindigen, berigt zynde dat zy *Alarik*, de Koning der Gothen, geroepen had om in *Italien* te vallen. *Stilico* kreeg een zoone by haar, genaamd *Eucherius*. *I I. Thermantia* aan zeker edelman gerrouwd.

I. Vrouw, ÆLIA FLACCILLA, geboortig uit Spanjen, by wien hy won *Arcadius* en *Honorius*: van haar Godvruchtigheid, eerbaarheid, en mildadigheid tegens den behoefte, zie *Nicephorus*. Op haar penningen zit de verwinninge, schryvende op een schild. die op een pilaar rust, de naam van *Christus*, geteekend: SALUS REIPUBLICAE; 't welvaaren van den Staat.

I I. Galla Placidia, de dochter vanden Keiser *Valentinianns* en *Justina*; by wie hy reelde *Placidia Galla*; zy hing de *Arrianen* aan; en was in verschil met *Arcadius*, haar stiefzoon, die haar uit het hofjoeg. Op haar penningen leeft men: D. N. GALLA PLACIDIA P. F. AUG. De Keiserinne onze vrouw *Galla Placidia* de deugdzaame en gelukkige: zittende op het ruggestuk de *Kuisheid*, die haar kleed over het aangezicht trekt, geteekend: PUDICITIA AUG. op andere staat SALUS REIPUBLICAE, welstand van den Staat.

LII. THE-

LII. THERMANTIA,

Vrouw van *Honorius*.

Honorius had nauw zyn echtgenoot verlooren,
 Ot krygt een afkeer van het eenzaam slaap-falet.
 Dus word het tweede kind van *Stilico* verkooren,
 Dat zy haar zusters plaats bekleede op 't vorstlyk bed:
 Doch, laat THERMANTIA méer als *Marij* be-
 haagen,
 Hy zal haar evenwel nooit zien een nazaat draagen.

Honorii vader was de Keiser *Flav. Theodosius*.

Moeder, *Ælia Flaccilla*.

Broeder, *Flav. Arcadius*, getrouwd aan *Ælia Eudoxia*,
 de dochter van een Fransch edelman, *Bauto* geheeten. Zy
 baarde by hem 5 kinderen, doch quam in de kraam te ster-
 ven. Haar duldelooze hoogmoed, en Fransche verwaand-
 heid, word van de Schryvers eenpaarig mispreezen.

Zuster (geteeld by *Galla Placidia*) *Galla Placidia*; van wel-
 ke terstond meerder.

I. Vrouw, *Maria*, de dochter van den srydbaaren *Stilico*:
 zonnige zeggen datze gestorven is noch voor den trouwdag:
 maar deze woorden van *Claudianus* (Bell Gildonic.) sryden
 tegens dat gevoelen:

castumque cubile

Ingreditur, Tyrio quo fufus HONORIUS ostro
Carpebat teneros, Mariâ sans conjuge, somnos.

De geest trat in de slaap-kamer, alwaar *Honorius* en *Maria*
 sliepen. Doch het is waar dat zy weinigen tyd na den bruiloft
 overleed.

II. THERMANTIA, detwede dochter van *Stilico*. Ge-
 noemde *Claudianus*, onverbeterlik op haar zusters vorstelyke
 bruiloft digtende, docht in het minste niet, dat zy ook met den
 zelve Keiser in het huwelyk zoude treden, wanneer hy zegt:

Aurea fit similes videat Thermantia iadas.

Ik wensch dat de schoone Thermantia diergelyke een huwelyk mag
doan! Honorius is evenwel gestorven zonder by de een of de an-
 dere eenige nazaat te bekoomen. Beide vrouwen zyn op get-
 me penningen bekend.

LIII. ÆLIA

LIII. ÆLIA EUDOCIA,

Vrouw van *Theodosius*.

Een deerlijk misverstand joeg deze uit 's Keisers hof:
 Dus moest zy buitens land gelijk een balling zwerven
 : (Zo kortst noch op den troon verheven uit het stof)
 En eindlyk, afgemat van rouw en hartzeer, sterven.
 Of is die Keiserin in dit metaal herschept?
 Zie! zy wil schreien nu gy van haar droefheid rept!

Theodosii vader was de Keiser *Arcadius*.

Moeder, *Ælia Eudoxia*, de dochter van de Fransche *Banto*.

I Zuster, *Ælia Pulcheria*, naderhand getrouwd aan den Keiser *Martianus*; doch blyvendē in den maagdelyken staat. Op haar penning ziet men een kruis in een krans, geteekend :
 C O N O R.

II. *Arcadia*, door het aanraaden van *Pulcheria*, mede maagd blyvende. III. *Flaccilla*, de jongere. IV. *Marina*.

Vrouw, ÆLIA EUDOCIA, de dochter van *Leo*, of *Leontius*, een wysgier van Athenen: by wien hy teelde I. *Licina Eudoxia*, gegeven aan den Keiser *Placidius Valentinianus*. II. *Flaccilla*. Op haar penning ziet men een zittende vrouw kroonen, met dit opschrift: GLORIA ROMANORUM; Heerlykheid der Romeinen. Of een zinnebeeld als op die van *Flaccilla*, of *Placidia*, geteekend: SALUS REPUBLICAE, Heil des Staats.

Misverstand) Het zal onnoodig zyn hier aan te teekenen het geen, in de KEISERS, LIII num. op *Theodosius*; van den weggeschonken appel is gezegt.

Stof) *Leontius*, haar vader, op zyn sterfbed leggende, gaf alle goederen over aan zyn 2 zoonen, en aan deze *Athenais* (zo wierdze toen geheeten) alleen een weinig gelds; voegende daar by, dat zy aan haar boven 't hoofd-hangend geluk genoeg had. Zy twistede daar over met haar broeders; ging naar Constantinopolen, en ondeckte haar zaak aan *Pulcheria*. By zulke een gelegenheid wierd zy een *Christen*, verkeerde de naam van *Athenais* in *Eudocia*, en kreeg den Keiser *Theodosius* tot haar man. Maar

• *subtexta malis bona sunt, lacrymaeque sequuntur Vota*; zegt *Mansi*. 4 lib. Astron.

LIV. LICINIA EUDOXIA,

Vrouw van *Plac. Valentinianus*.

Hier word EUDOXIA, met traanen op de wangen,
 En boejens om den hals en armen, ons vertoond,
 Verbeeldende een slavine, eendroevige krygsgevangen,
 Geenzins om haar geslacht van *Genferik* verschoond:
 Maar gy, dien't leezen van dit boek niet heeft verdroo-
 ten,
 Koep nu: geen schouwspel wierd ooit treuriger beslooten!

Placid. Valentiniani vader was de dappere *Constantius*; dien *Honorius* tot ryksgenoot aannam, en zyn zuster ten huwelyk gaf; maar die niet lang daar na quam te sterven. Zie zyn lof by *Paul. Diaconus*.

Moeder *Galla Placidia*, de dochter van *Theodosius de Grootte* en *Placidia*; aan *Atanphus*, Koning der Gothen, ten huwelyk gegeven; doch, na dezès dood, weder haar broeder toegezonden. Naderhand is zy aan *Constantius* getrouwd: na welkes overlyden zy zich in het hof van *Honorius* heeft begeven; weezende ondertusschen zo vry met hem, dat al de waereld van deze gemeenzaamheid qualyk sprak. Hier op is zy naar *Constantinopolen* gegaan by *Theodosius*.

Zuster, *Justa Grata Honoria*, onteerd van eenen *Eugenius*, en daarom van haar broeder uit het hof gejaagd. In ballingschap zynde, haalde zy *Attila* in Italiën. Zie *Paul. Diaconus*. Op haar penningen leeft men: D. N. JUST. GRAT. HONORIA P. F. AUG. staande, op het ruggestuk de naam *Christi* in een lauwerkran, geteekend: SALUS REIPUBLICAE.

Vrouw, LICINIA EUDOXIA, de dochter van *Theodosius de Jonge*, en *Elia Eudocia*. Op haar penning zit een vrouw, met een gekruiste kloot in de eene, en een gekruiste staf in de ander hand, met het meêr gebruikte bychrift: SALUS REIPUBLICAE.

Slavin) Van het inneemen en plonderen van *Romen*, door *Genferik*, der *Wandalen* en *Alanen* Koning, en van haar gevangenis en vervoeringe (benevens haare dochters *Eudocia*, of liever *Honoria*, en *Placidia*) naar *Africa*, is, in de KEISERS, LIV nun. op *Placidius Valentinianus*, gesproken.

BYVOEGZEL.

OM redenen, gezegt voor het *Byvoegzel* achter de KEISERS geplaatst, heb ik ook alhier een *Resumptie*, of naardere Verklaaringe, laten volgen.

Op de INLEIDING. Ryk van Romeinsche penningen) Op het huis te Britten zyn nu en dan, wanneer de zee door eenige winden was weggedreeven, penningen gevonden van *Caligula* (met *Vesta*, of zyne 3 zusters, op het ruggestuk) de *Antonynen*, *Septim. Severus*, *Geta*, *Pertinax*, &c. tot aan *Maximianns Herculeus*. Te Roomburg van gelijken, (onder het graven of ploegen) eenige van *Tiberius*, *Claudius* (met *Ceres* op de verkeerde zy) *Nero*, *Domitianus*, *Nerva*, *Trajanus*, &c. tot aan *Anastasius*. Zo dat zekere Kuiper, binnen Leiden, *Cornelis Glaaxzen* genaamd, bezat over de 500 kopere en 300 zilvere penningen der Roomsche Keisers, die hy zelf uit de steenhoopen, van Roomburg, en het huis te Britten, gehaald, of van andere opzoekers gekocht hadde. Na welkes dood dezelve, nevens veel oude vaten en ander huisraad, in de handen van de *Knoppers* zyn geraakt, volgens getuigenis van *Phil. Cluverus*, de 3 *Rheni alveis*, en *Hadr. Junius*, in *Bataviâ illustratâ*.

Burgen en Kasteelen) Van haar hebben de Burgonders hunne naam gekreegen, die, in de burgen te vooren verspreid, allenskens tot een geheel volk zaamen zyn gesmolten: als wanneer zy de nearbygelegene landen hebben aangetast, en ingenoomen. Zie *Paul. Orosius*, 7 lib. Hist. 32 cap. schrijvende van *Valentinianus*. Zo wierden ook te vooren de zoldaten, in die sterkten gelegd, *Castrani* (*burgwoonders*, *burgers*, *castelleinen*) of *Riparienses* (*waterkanters*) geheeten. Zie *Vopiscus* in *Aureliano*; in de brief aan *Ulp. Crispinus*: en de *Panegyrista ad Constantinum*, mihi 239, en 240 pag.

Romeinsche Opschriften) Te Roomburg (gelyk ook elders) zyn steenen uit de aarde gegraven, aldus beschreeven:

G E N S. B A T A V O R U M. A M I C I. E T.
F R A T R E S. R O M. I M P.

Ter eeren van het Batavische volk, vrinden, en bondgenooten (vrye luiden) van het Roomsche rijk. Ja, in het jaar 1502, is aldaar een voorhoofdsteen onder het ploegen uit de grond gehaald, op welke dit wierde gelezen:

I M P:

IMP. CÆS. L. SEPTIMIUS. SEVERUS. AUG. ET.
M. AURELIUS. ANTONINUS. CÆS. COH. XV. VOL.
ARMAMENTARIUM. VETUSTATE. CONLAPSUM.
RESTITUERUNT. SUB. VAL. PUDENTE. LEG.
AUG. PR. PR. CURANTE. CÆCIL. BATONE. PRÆF.

De Keiser L. Sept. Severus, en Caracalla zijn zoon en rijksgenoot, hebben het vervallen wapenhuis van de 15 vrijwillige krijgskende doen vernisuren, onder Valerius Pudens, des Keisers stedsbonder, en door het beleid van Cæcilius Bato, koopman.

Diergelijke Opfchriften zyn mede by Voorburg, Naaldwyk, en Brittenburg gevonden. Zie *Zuer. Bonhornii Aanteekeningen over Spartiani Pertinax en Julianus.*

Hardgezengde tarwe) By de burg tot Alphen, voor eenige jaaren, gevonden. Een bewijs dat in deze, en diergelijke, sterkten, ook voorraad en overvloed van koort. is geweest. *Ansonius* noemde daarom ook *korrea*, *koornschuren*, in *Mosellâ*. Doch het waaren koorenschuuren, magazynen, en pakhuizen; tot welke men, in tyd van overval, met alle kostelykheid, gemund goud en zilver, &c. zyn toevlucht nam. Zie *Ondaani* Inleidinge.

In een pot) Of in een tombe, kelder, &c. 'T geen aanmerkelyk is (gelyk die bovengenoemde Heer verhaald) zeker Catwijker zeeman vond, in de ontbloote gronden van het huis te Britten, eenige pilaartjes van roode ronde steenen, met letteren geteekend, op een gemetzeld: tusschen welke steenen zomtyds 2, zomtyds 3, zomtyds 4 Roomsche penningen wierden ondeckt. Zulks is mede tot Alphen iemand, in het zoeken, wedervaaren,

Bloot in de grond) Daarom zyn alle de penningen, die ontrent Pozzuolo in Italiën overvloedig worden gevonden, zeer uitgebeeten en verteed, wegens de scherpte des swaveligen gronds, bezwangerd daaienboven met de ziltigheid van de naastgelegene zee.

In de grond) By de stad Devas, of Deva, in Pannoniën, zyn voor veele jaaren een grooten hoop goudene medalien van de boeren gevonden: wordende, met een aanhoudende regen, en een sterken afloop van het water, die glinsterende schar, onder een vervallen casteel, door de sonne ondeckt. Op de eene zyde stond het beeld van den Koning *Lysimachus*, en op de andere dat van de *Verwinninge*: wegende yder 2 of 3 kroonen. De waardy van het gevondene was meër als 2000 ducaten. Onder dezelve waar ook een goude van de Koning *Ninus*, en eene van de Koninginne *Semiramis*; welke aan Keiser *Carel de Vijfte* zyn gezonden. Zo schryft *Edw. Brown*, aantrekkende *Mens. Fumde*

zyn Verhandeling van de Hungarische oorlogen.

Met ploegyzers) Dat onder het graven en ploegen veeltyds Romeinsche penningen zyn ontdekt, zou met ontelbaare gevallen kunnen betuigd worden. In de KEISERS, XLI num. op *Maximianus*, hebbenwe 2 voorgesteld; niettemin is dit, noeh in verschen geheugen zynde, dubbel waardig om alhier aangeteekend te worden.

Volgens schryven uit Londen, van den 24 Febr. dezes jaars 1688, heeft men van Weinsboroug in Wilshire, dat een arme graaver, in het omspitten van een kleen stuk lands, zyn sloot vergrootende, by de wortel van een oude eikenboom, een kruik, of buffe, met 1800 zilvere medalien, Roomsche munt, had gevonden.

Hoewel dit juist zulk een wonder niet is, aangezien bynaar in alle de Graafschappen van Engeland de Roomsche penningen in overvloed uit de grond wotden gehaald. Zie *Cambdeni Britannia*.

Gebieders) Dat de Roomsche Keisers *Imperatores*, of *Gebieders*, waaren (echter niet alleen, dewyl *Imperator* was een eernaam in den oorlog) daar af is in de KEISERS gesproken. Voeg hier by dat de wydberoemde *Marc. Tullius Cicero* wierde *Imperator* genoemd, na dat hy, *proconsul* of onderburgemeester zynde, in Cilicien zeker onvermaard dorp met de wapenen had overheard: zo dat hy misschien gezegepraald zou hebben had de tyd van de burgerkryg, tuſchen *Casus* en *Pompejus*, het konnen lyden. Ja de Keisers zyn ook *Imperatores* geheeten, die nimmer in den oorloog zyn geweest, en alles door hunne *Legati*, luitenanten, of stedehouders, hebben uitgevoerd.

Op I. III VROUW, CALPHURNIA) Onder de vrouwen van *Casus* zou men ook die doorluchtige Koniuginne van Ægypten, *Cleopatra*, de dochter van de Koning *Ptolomeus Auletes*, of *Dionysus*, konnen tellen: nademaal zy, met hem zeer gemeenzaam zynde, een zoon, geheeten *Ptolomeus* en bygenaamd *Casario*, heeft gehad: welke naderhand, door het bevel van de Keiser *Augustus*, is gedood.

Haar afbeelding ontmoet ons de penningen van den Drieman *Marc. Antonius*, benevens dit hovaardig byschrift: REGINAE REGUM FILIORUM REGUM CLEOPATRAE; Ter eeren van *Cleopatra*, Koningin der Koningen, en der Koningen zoonen. Versta gemelde *Casario*, dien, by toelaating van het Roomsche gezag, de naam van Koning is gegeven (Dio 49 lib.) en *Alexander* en *Cleopatra*; welke zy van *Antonius* heeft ontvangen. Zie *Plutarchus*, van wien haar leven en dood omstandelyk is beschreeven.

Op II. Zuster *Octavia*) Haar weefen word ons vertoond, staande nevens dat van *Antonius*, op het ruggestuk van *Augusti* penning. Maar by *Sequinius* vind men een uitgeleezen penning, op wiens eene zyde de hoofden van *Octavius* en *Antonius* nevens inalkander (*capita iugata*) en dat van *Octavia* tegens hen over, staan; verbeeldende de andere zyde een schip, en daar by het Siciliaansche teeken van 3 scheenbeenen: zynde deze geslagen ter gedachtenis van het Brundusinische verbond, waar in *Octavius* zyn zuster aan *Antonius* ten huwelyk gaf. Zie *Plutarch*.

Trotze, staatzuchtige) Zo trots en verwaand is mede het opschrift van zekere penning, op wiens eenzyde het beeld van *Augustus* staat, geteekend: *DIVUS AUGUSTUS*; en op de andere dat van *Livia*, staande op een waereldkloot: *JULIA AUGUSTA GENITRIX ORBIS*. De Keiserinne *Julia* (dat is *Livia*) moeder van den aardkloot. Voorts word zy ook, op eenen anderen van *Augustus*, *AUGUSTA MATER PATRIAE*; Moeder des vaderlands, geheeten.

AUGUSTUS PATER) Van het woord *Pater*, *Vader*, in alle gebeden en tempelplechten gebruikelyk, zie *Lactantius*, 4 lib. 3 c. en *Servius*, over dit veers van *Virgilius* schryvende:

Da pater angurium!

Vader! doe ons een teeken van den hemel zien.

Voorts leeft men den zelyven titel op een penning van *Hadrianus*, waar op *Trajanus*, zyn voorzaat, voerende, gelyk *Jupiter*, een bliksem en een staf, is afgebeeld, te weeten: *DIVUS TRAJANUS PARTH. PATER*. De vergode *Trajanus*, verwinnaar der *Parten*, vader: zo mede op die van *Pertinax*; *DIVUS PERT. PIUS PATER*. De vergode *Pertinax*, de Godsdienstige, vader. Zie *Ezech. Spanhem.* de Num.

De vergode *Julia*) Op de penningen ziet men de gewoonlyke zinnebeelden haarer vergoding; als, een pauw, geteekend: *CONSECRATIO*, vergoding; of een kar van mui len voortgetrokken, geteekend: *S. P. Q. R. JULIAE AUGUSTAE*; staande nevens haar beeld dit opschrift: *DIVA LIVIA DIVI AUGUSTI*. Voorts van haar vergoeding zie *Aurel. Prudentius*, 1 lib. contra *Symmachum*.

Op III. *Marcellus*) De zoon van *Marc. Marcellus* en *Octavia*; een jongeling van groote verwachting, zeer bemind, en daarom in het oog van *Livia*, ja van *Augustus* zelf; die hem in de

Bajen, door de geneesmeester *Anton. Musa*, met alte sterke verkoelingen hebben omgebragt, in het 18 jaar zynes ouderdoms. Zie *Dio*, 45 lib. *Paterculus*, 2 lib. 93 c. en *Jos. Scaliger* over *Propertius*.

Cajus) De zoon van *Marc. Agrippa* en *Julia*, in het 50 jaar zynes ouderdoms, in Lycien, aan een quyninge gestorven. Zie *Tacitus*, 4 Ann. 3 c. Hoewel *Paterculus* (die, gelyk hy *Tiberius* vleid, van dezen en zyn broeder altyd qualyk spreekt) van zyn dood heel anders schryft. Op zyn penning, leestmen dit opschrift nevens zyn afbeelding; C. CAESAR PONT. COS. of ook: C. CAESAR AUGUSTI F. PONT. COS. DES. PRINC. JUVENT. *Cajus*, *hoogepriester*, *verklaarde burgemeester*, *vorst des jeugds*. Welke op het ruggestuk heeft een druivctros, geteckend: JUL. TRA. Dat is: *Julia Traducta* colonia, nu *Tanger*. Van welke volkplanting zie *Plin.* 5 H. N. 1 cap.

Lucius) De broeder van *Cajus*, binnen *Massilien*, in *Vrankryk*, door venyn gedood. Deze waaren beide van den Keiser *Augustus* aangenoomen, en naar de aloude wyze gekocht; alwaarom zy menigmaalen op de ruggestukken zynere penningen worden gezien. Onder andere ontmoet ons eene, waer op hunne aangezichten van of tegens malkanderen staan, met dit opschrift: C. ET. L. CAESARES AUGUSTI F. COS. DES. PRINC. JUVENT. Voorts staat zyn aangezicht ook alleen op des Keisers penning; doch op het ruggestuk van zyn eigene ziet men een druivctros, even gelyk als op zynes broeders. Zie *Patin.* ad *Sueton.* en de *Cœnotaphia Pisana Caii & Lucii Caesarum F. Henrici Noris Veronensis*.

Agrippa) De broeder van *Cajus* en *Lucius*, doch na des vaders dood gebooren. *Livia* den afgeleefden Keiser gelyk een kind regeerende, bewoog hem dezen *Agrippa* op een eiland te bannen, op dat haar zoon in meerder aanzien zou geraaken. Maar als *Augustus* hem wederom meende te roepen, zo heeft zy dien ouden, met vergiftigde vygen, het leven benoomen, verbergende zyn dood, tot dat *Agrippa* mede was omgebragt, en *Tiberius* de regering in handen had. Zie *Dio*, *Tacitus*, &c.

Attici dochter) Die, verstootten zynde, wederom trouwde aan *Asinius Gallus*, de zoon van *Asinius Pollio*: *Tiberius* had haar zeer lief, en voelde zyn oude liefde weder telkens ontvoiken als hy haar tegen quam. Zie *Sueton.* Om dit trouwen quam *Asinius* in des Keisers ongenade, en moest, na een lange gevangenis, deerlijk zyn leven eindigen. Zie weder *Dio*, *Tacitus*, &c.

Drusus Tib. zoon) Die naderhand trouwde *Livilla*, met de zuster van *Germanicus*: by wie hy teelde een dochter gheeten *Julia*, en 2 zoonen *Cajus* en *Tiberius* genaamd. Hy staat op het

het ruggestuk van *Tiberii* penning, geteekend: *DRUSUS CAESAR T. F. TR. P.* of *P. M. TR. P.* Zynde, op een andere, de aangezichten zyner zoonen gezet boven 2 fruit-hoorens, daar een slangeroede tusschen staat.

JULIA) Men vind een Griekse penning, die ons, op zyn eene zyde, deze onkuifse vrouw doet zien, geteekend: *ΘΕΑΝΑΦΡΟΔΙΤΗΝ*, de godinne *Venus*; en op de andere de Keiserinne *Livia*, met dit gebrooken opschrift: . . . *ΡΙΑΝΗΡΑΝ*, *Livia Juno*. Anders vertoond haar ook zeker gesteente nevens *M. Agrippa*, kennelijk aan zyn Siciliaansche stevenkroon. Zie *Ezech. Spanhem.* in meer aange-trokken boek.

Op IV. Krygsbedrijven) Op eene der penningen van *Germanicus* ontmoet ons een gewapend krygsman, met een arendstander in zyn arm, staande aan wederzyden geschreeven: *SIGNIS RECEPT. DEVICT. GERM.* zynde de veldteekenen wedergekregen, en de *Duitsche volkeren* (de *Cheruscen*, *Chatten*, en *Angrivariers*) ten ondergebragt.

Maar de beminnaar aller geleerdheid, *Ferdinand van Furstenberg* (Bischof eerst van *Paderborn*, en naderhand van *Munster*) gelooft dat de arendstandaaren niet wederom zyn gegeven; Ziet het Opschrift dat hy, in het jaar 1665, op een marmersteen gedenkteeken, tusschen de beginzelen der *Lippe* en *Eems* (de plaats alwaar *Quintilius Varus* van *Arminius* is geslagen) opgericht, heeft doen stellen; te weten: in *Monumentis Paderbornensibus*.

Marc. Agrippa) Op de penningen van die van *Nimes* in *Vrankryk* gelaagen, staat zyn aangezicht tegens dat van *Augustus* over, waarnevens dit geleezen word: *IMP. DIVI F. P. P.* de gebieders, de zoon van de vergote *Julius*, de vader des vaderlands. Zynde, op het ruggestuk, verbeeld een crocodil gebonden aan een palmboom, (een zinnebeeld van het verwonnen *Aegypten*) met dit byschrift. *COL. NEM.* De volkplanting van *Nimes*.

Hier kan ik geenzins nalaaten aan te merken, dat deze penning by eenige Liefhebbers in 2 stukken word gevonden, gelykze uit het aardryk is opgegraaven. De reden is deze, ondekt door de groote verfaamelaar der Roomsche alouheden, *Joh. Smetius*.

De *Duitschers* (het was de *Romeinen* wel seherp verboden) sneden de gedenkpenningen midden door, en gebruikten dezelve voor hand- en trouwpenningen. Waar toe zy meeren-deels de alleroudsten, dragende de weezens van *Julius* en *Augustus*, of *Augustus* en *Agrippa*, of *Augustus* en *Tiberius*, gebruikten; en dezelve zodanig verdeelden, dat het eene stuk *Julius*, of *Agrippa*, of *Tiberius*, en het ander stuk alleen het

hoofd van *Augustus* had. Op dezelve wyze braken zy de *Muntmeesterlijke* penningen, waar op de groote letteren S. C. geslagen zyn: maar hier toe wierden geene van jongere tijden gebeezeit.

Voorts ontmoet ons gemelde *Agrippa*, zonder eenig hoofdsicaad; of met een lauwerkrans, ja met de goudene stevenkroon (na den Siciliaanschen zeeslag ontfangen) op het hoofd. Zie *Car. Patin.* Een dapper en staatkundig man, die den Keiser *Augustus* groote diensten dee: in het 50 jaar zyns ouderdoms gestorven van hartzeer, gevat wegens het onbetaamelyk leven van *Julia*. Zie *Paterculus, Dio, Seneca, Plinius, &c.*

Nero, Drusus) Beide ten onrechte van *Tiberius* beschuldigd en gedood; *Nero* op het eiland *Pontia*; maar *Drusus* in het paleis, binnen *Rome*. Zie *Sueton. Tacit.* Zekere penning van *Tiberius* vertoont hunne aangezichten, naar malkanderen gekeerd; doch een ander van *Caligula* doetze zien te paarde zittende, geteekend: NERO ET DRUSUS CAESARES.

Nero's hof) Versta *Tiberius*: want zo word hy doorgaans van *Paterculus, Horatius &c.*, genoemd. *Nero* was, in de Roomsche Stamhuizen, een voor- en een toenaam: gelyk zulks de opschriften der penningen van het *Drusiansche* geslacht bevestigen. Voorts is *Nero*, in de Sabyntische taale, te zeggen *Fortis, sterk*: een eernaam, wegens hunne dapperheid en krygskunde, hen opgedragen.

Veel sinaat) *Tiberius* liet niet toe haar (zyn aangenoomene zoons dochter) van plaats te veranderen als geboeid, en in een rosbaar beelooten. Ja wanneer zy voornam door honger zich om te brengen, zo dwong hy haar, op allerhande wyzen, tot het eten; ja liet ze, onder een schamper bejegening, een oog uit het hoofd stooten. Als zy nu op *Pandataria* was gestorven, zo begeerde hy dat men hem zou bedanken om dat hy het lyk geen sinaadheid aan dee. Zie *Tacitus, Dio, Sueton. &c.*

Drusilla) *Caligula* gebruikte zyn eigene zusters als hoeren en byzitten: maar allermeeft beminde hy *Drusilla*, die hy de bynaam gaf van *Panthea*. Hy heeft haar ook na de dood vergood. Zie *Dio, 59 lib.* Op zekere penning ziet men haar wezen, nevens dit bychrift: DIVA DRUSILLA SOROR C. CAES. AUG. En op de verkeerde zyde een naakt beeld, als van een minnegod, met vleugelen aan de schouders in plaats van armen, en ook met wicken aan de voeten, geteekend: JULIA DRUSILLA F. C. CAESARIS AUGUSTI. Dit was zyn dochter by zyn eigene zuster geteeld, te onderscheiden van de *Julia Drusilla*, by *Cesonia* gewonnen. Zie *Patin, Spou, &c.* Van deze dochter maaken de schryvers geen gewag.

Julia)

Julia) Getrouwd met eenen *M. Vinicius Quartinus*. De Keiserinne *Missalina* deê deze bannen, en daar op ombrengen; gemelde *Quartinus* ook met vergif het leven neemende, die haar onzuivere liefde weigerde te voldoen. Alle deze 3 zyn op een penning van *Caligula*, te wecten: *Agrippina* in de gedaante van de *Stantvastigheid*, *Drusilla* in die van de *Eendracht*, en *Julia* in die van de *Fortuin*, afgebeeld.

Lafonia) Die, by *Tristan*, op een penning van die van *Ephesen*, nevens hem (*jugatis capitibus*) staat afgebeeld, welke een hart, het gewoonlijk zinnebeeld van dit volk, op het ruggestuk draagd.

Op V. *Antonina* de jonge) Op zekere penning, haer ter eeren geslagen, word zy *SACERDOS DIVI AUGUSTI*, priesterinne van den Keiser Augustus genoemd: bestaande het zinnebeeld in 2 toortien met een groene krans aan een gebonden. Merk aan dat dit priesterschap was het ampt van maagden of weduwen, zo *Tertullianus*, i lib. ad uxorem, verhaald. Dus was *Livia* mede van de Raad geheeten *Sacerdos divi Augusti*. Zie *Dio*, 56 lib. waar op *Ovidius*, 4 Pont. 9 eleg. het oog heeft. Haar weezen, met een heilig kleed gedekt, ziet men, nevens dat van *Drusus* haar man, op een Grieksche penning, van *Claudius*, ter liefde van zyn ouders, geslagen. Zie *Patin*.

Sejanus) Onder de puinhoopen van *Bilbilis* (nu *Bambola*) in Spanjen, is, voor veele jaeren, een penning van *Tiberius* gevonden, met dit opschrift: *TI. CAESAR DIVI AUGUSTI F. AUGUSTUS*: staande op het ruggestuk, in een lauwetkrans, *CO S.* en op de rand aan deze zyde: *M. AUGUSTA BILBILIS*; en aan die: *TI. CAESARE V. L. AELIO SEJANO*.

In welke aanmerkelyk is, I. Dat de naamen der Burgermeesteren van het jaar, waar in zy geslagen is, hier worden gelezen. II. Dat deze penning is gemunt op de zelve tyd als onzen *Saligmaaker*, de Heere *CHRISTUS*, overleed; tewecten, als deze Keizer voor de 5 maal, en *Sejanus*, burgermeesteren waaren.

Loon zyner schelmstukken) Het is vreemd 't geene *Patinus* aantekend van de amptgenooten van *Tiberius*, als: *Varnus*, *Piso*, *Germanicus*, *Drusus*, en *Sejanus*; dat zy alle door een geweldige dood zyn omgekoomen. Zie de schryvers.

Drusus) Byzenaamt, zo zommige meenen, *Pompejus*; verloofd aan de dochter van *Sejanus*: doch ongelukkig aan een peer, speelwys om hoog geworpen en met de opene mond gevangen, gestikt.

Claudia) De Keiser liet deze naakt voor de deur van de moeder werpen, als een kind dat, onwettig zynde, by voor de zyne weigerde aan te neemen. Zie *Sueton*.

Antonia) Gedood van *Nero* toen zy weigerde met hem te trouwen. Op zekere penning van *Claudius* staat tusschen *Antonia* en *Octavia*, de jonge *Britannicus* boven 2 fruihoorens, met dit opschrift: LIBERIS AUG. COL. A. A. P. Aan de kinderen van den Keiser. de volkplanting van de Augustâ Aroë Patræ, in Peloponnefo. Zie *Patin*.

MESSALINA) Aanmerkelyk was het in deze dartele vrouwe, dat zy haare boelaagien, en minneryen zo wist te besteeken, dat alles met kennis en toelaatinge van den Keiser scheen te geschieden. Zo trouwde zy met *Cajus Silius*, terwyl hy, in den duiren tyd (waar af *Orosius*, 7 lib. Hist. 6 c.) tot *Ostia*, de graanbezorging by der hand had. Zo leefde zy met den toonneelspeelder *Mnestor*, van wiens weigering en gedwongene liefde zie *Dio*, 58 lib. Haar weezen kan men zien op de ruggestukken van de Griekische en Latynsche penningen van den Keiser *Claudius*, by *Patinus* en *Angelonus*.

Op IV. *Agrippina*) *Claudius* had gedacht *Lollia Paulina*, de verstootene vrouw van *Caligula*, te trouwen; maar op het aanraaden van *Pallas* den vrygemaakten, koos hy deze *Agrippina*; die zich zeer belgde dat *Lollia* benevens haar wierde gesteld. Zie *Dio*, 60 lib. Zy staat afgebeeld of op het ruggestuk van *Claudii* penning, of op eene van *Nero* tegens hem over, geteekend: AGRIPP. AUG. DIVI CLAUD. NERONIS CAES. MATER; *Agrippina*, vrouw van de vergode *Claudius*, moeder van *Cæsar Nero*. Welke opschrift ons ook te vooren komt op een andere, die haare en haar zoons weezens (*jugata*) vereenigd vertoond, en, op het ruggestuk, de moeder en de zoon zittende op een wagen van 4 elefanten getrokken, doet zien.

Van haare en *Neroos* regering zie *Plinius*, *Dio*, *Sueton*. &c. of *Agrippina minore*, e mutatione dell' imperio de' primieri *Cæsari*, di *Francesco de conti Berardi capocio cuccino*.

Britannicus) Gebooren in zynes vaders 2 burgemeesterschap, en op de 20 dagzyner regering. De Britten zynde verwonnen, kreeg hy de naam van *Britannicus*, die te vooren *Germanicus* wierde geheeten. *Claudius* hield zeer veel van die zoon, droeg hem op zyn arm als hy de soldaten aansprak; doende hem ook op zyn schoot zitten of voor hem staan in de schouwburg; als wanneer het kind met allerhande gelukwenschingen van het volk wierde toegejuigd. Maar door het trouwen met *Agrippina* is alles veranderd; en *Nero* quam niet aan de regering, of deze laatste uit der *Clandien* geslachte wierd met venijn uit het leven gerukt. Zijn penningen worden niet veel gezien. Een is er met zyn aangezicht, geslagen van die van *Alabanda* in *Carien*; afbeeldende hem weder op de

de verkeerde zyde, in de schijn van *Alabandus*, de beschermgod van de Cares, mer een carbonkel in de eene, en een roeds in de ander hand, staande een paardeken aan zyne voeten. De uitlegginge zie by *Trifan*, getrokken uit *Cicero*, *Tlimumi*, &c. Noch zyn'er van *Nicomediën*, &c.

OCTAVIA) *Nero* joegze van zich onder voorgeven dat zy onvruchtbaar was: *Poppæa* beschuldigde haar dat zy een slaaf tot oneer had verzocht, van gelijken betichte haar *Anicetus*, de moorder van *Nero's* moeder, dat zy zich zelve hem had aangeboden. Van alle zyden wierd zy van haar vyanden besprongen. Dus bande haar *Nero* op het eiland *Pandataria*. De penningen vertoonen haar op allerhande wyzen, nevens haar wreede man, gelijk boven is gezegt. Op eene dezer staat de maan boven het hoofd van *Octavia*, en de zon boven dat van *Nero*. Zie *Trifan. Patin.* &c.

Nero) Men zag veele afgryfelijke voorteekenen van ramp en ongeval, roen *Nero* ter waereld quam; des zond de Keiserinne *Messalina* iemand om het kind in de wieg te verworgen: maar die wierd afgeschrikt door een slang, die van onder het oorkussen opkroop. *Nero* droeg naderhand roem op dit teeken, en geloofde dat het hem iets groots en ontzaggelijks voorspelde; ja liet de gedachtenis daar af op zyn penningen stellen.

Dus ziet men op deze zijn aangezicht daar een slang neven kruipt, geteekend: IMP. NER. CLAUD. CAES. AUG. staande op het ruggestuk de letteren S. C. in een lauwerkrans. Maar, op een Grieksche, kruipt het dier op de gewapende schouder van *Nero*, wiens verkeerde zy een adelaar, op de bliksem zittende, vertoond. Zie *Patinus* ad 6 cap. *Neron. Suetonii*.

Clandia Poppæa Augusta) Gemelde *Patinus* doet ons een penning zien, op wiens eene zyde een vrouw, met een hoorn in de linkerhand in eenen tempel zit, met dit opschrift: POPPAEA AUG. en op de ander, weder in een tempel, een staand beeld van de *Fortuin*, dus omschreeven: CLAUD. NER. F. welke van *Nero* geslagen is ter gedachtenis van zyn dochter, binnen *Antium* (alwaar de *Fortuin* word aangeboden) gebooren. Zie *Tacit.* 15 *Annal. Sueton.* 35 c.

Op VIII. *Otho*) Aangaande zyn mutslen, van trapsgewys geboogene hairen, word onderscheid op de penningen aangemerkt: want (zegt *Patinus* over *Sueton.*) op de goude en zilvere zietmen het doorgaans, maar niet altyd op de kopere. Misschien is die van *Ægypten* (by welke de meeste *Otonische* zyn geslagen) *Otho's* gewoonte van valsch hair te dragen onbekend geweest.

Voorts gelieve de Leefet te weeten dat van zyn goude en zil

zilvere penningen zo een grooten schaarsheid niet is als men langen tyd zich heeft ingebeeld. Zyn onvervalschte kopere zyn vry ongemeen. *Henr. Thomas Cibifletius* meende dat zy nergens te vinden waaren; is evenwel naderhand van gevoelen te eenemaal veranderd. *P. Seguinus* heeft mede, nevens *I. B. Capponius*, en meergenoemde *Patinus*, aangeweefen dat zy, in verscheidene Kabinetten, oprecht, en onnagebootst worden gezien.

Broeder *Lnc. Titianus*) *Otho* heeft mede een zuster gehad, die niet genoemd word; welke, zynde noch onhuwbaar, was verloofd aan *Drusus*, de zoon van *Germanicus*. Zie *Sueton*.

Zalven, *Poppaena* genaamd) Deze quistachtige vrouw hield mede zeer schoone paarden, wiens hoeven zy met louter goud liet beslaan. Zie *Plinius*.

Gestorven) De droefheid van *Nero* over haar afsterven was zeer groot: maar de blydschap van het gemeene volk (*Octavia* byzonderlyk toegedaan) noch veel grooter; door wien alle de beelden van *Poppa* zyn afgeworpen. De penningen met haar weezen zyn meest gellagen door die van de Grieksche steeden; als *Perinthus*, *Ephesus*, *Antiochien*. Zie *Ioh. Harduini Nummi antiqui Populorum & Urbium illustrati*.

Op IX. Moeder) Op het ruggestuk van zekere penning doet *Vitellius* haar noemen *Moeder des Keisers*, *moeder des Raads*, *moeder der Vaderlands*: welken titel ook aan *Julia Domna* is gegeven, gelyk wy gezien hebben.

Galeria Fundana) In de *Bibliotheca Goëstiana* ziet men haar aangezicht op het ruggestuk van *Vitellii* penning gezet: doch de ervaarene twyfelden met reden aan zyn deugdzaame oprechtheid.

Op X. *Vespasianus*) Aanmerkens waardig is het dat toen, in verledene eeuw, in 't jaar 1561, in *Vlanderen*, by het dorp *Obricourt*, verscheidene penningen zyn gevonden, geen verdere daarby waaren als deze Keiser. Zie *Oudaans Inleiding*.

Zaamgevluchtene hairen) Wanneer wy de afbeeldingen eens by deze KEISERINNEN zullen brengen, dan meenen we langwylig te spreken van de veranderingen, te bespeuren in haare paruiken, hairtoppen, mutsen, huiven, snoeren, banden, kapzels, hulzels, en allerhande hoofdsieraden dezer vrouwen; nu zou men te groote moeite hebben dit alles den leezer wel te beduiden.

Op XI. Wel moet onderscheiden) *Occo* schryft van een penning, met een pauw op het ruggestuk, geteekend: *CONSECRATIO*, dat die tot de moeder; en van een andere, met *Titi* beeld op de rechte, en een kar van 2 muilen getrokken,

geteekend, MEMORIAE DOMITILLAE. S. P. Q. R. dat zy tot de dochter behoord: het staat evenwel te bedenken of Titus zyn moeder hier mede niet heeft gemeend.

Op X I. *Arricidia*) De meêr aangetrokkene Bibliotheca *Foëfiana* heeft mede een penning, op wiens eene zyde Titus taat afgebeeld, geteekend: TITUS CAESAR VESP. en op de andere deze vrouw, geteekend: ARRICIDIA TIT. I VESPA.

Marcia Furnilla) *Patinus* bewijst, uit een onvervalschte Grieksche penning, haar beeld en opschrift hebbende, dat men haar niet *Furnilla* of *Furvilla*, maar *Martia Fulvia*, moet noemen.

Op X I I. *Domitianus*.) Als, in het jaar 1647, tot Domburg in Zeeland, met het ongewoonlyk wegloopen van de zee, zich eenige steenhoopen en ruïnen op den ontblooten oever vertoonden, zo vonden de nieuwsgierige, in het graven, behalven het beeld van de opbekende *Nehallenia*, en eenige opschriften haar raakende, ontelbaare penningen zo burgermeesterlyke als Keiserlyjke, te weeten: van *M. Antonius*, *Scribon. Libo*, &c. van *Claudius*, *Nero*, *Vespasianus*, *Titus*, *Trajanus*, *Hadrianus* en *Sabina*, *Antoninus*, *Aurelius*, &c. tot aan *Tetricus*. Onder deze waaren verscheidene van *Domitianus*; het geen onse opmerking verdiend, als aanleiding gevende tot een byzondere gedachte aangaande deze overblyfzelen. Zie *Olivar. Vredii Flandria Ethnica*, *Marc. Boxhorn-Zuerius*, *Simon van Leeuwen*, &c.

Corbulo) Naar dezen is, in Holland, zeker waater uit de Rhyjn afgeleid, Fossa *Corbulonis* genaamd. Zie *Tacit. II Ann. 20 c.* is heden de Vliet, van Leiden loopende naar Maasfluis. Zie gemelde *Van Leeuwen*, in Leidens beschryving 27 en 462 pag. En, by *Ondaan*, het opschrift van de mylpaal, onder het ploegen, tusschen Monster en Naaldwyk, gevonden.

Genitorque Deorum) Op de zelve wyze word deze Keiser van *Silins* (3 lib. Pan. Bell.) aangesprooken:

*Tunc, o nate deum, divosque datore, beatas
Imperio terras patrio rege: iarda senellam
Hospitia excipiens teli, caloque Quirinus
Concedet, mediumque pater, fraterque, locatunt,
Siderei juxta radiabunt tempora nati.*

B hier dan het rijk, o zoone der goden, en tot zijner tyd vergoder van uw bloedvrinaen, op ae wijze van uw vader *Vespasianus*: en als gy siokoud en levenszat zult zijn, dan zal u *Romulus* in den hemel ontfangen, uw vader, en broeder *Titus*, u tusschen haar zetten, uw zoontjen zich aan uw zijde stellen.

Het gezegte word ook bevestigd van een andere penning

van deze *Domitia*, verbeeldende een zittende vrouw, die een getabberd kind heeft voor haar staan; waar op men leeft: *DIVI CAESARIS MATRI. Aan de moeder van de vergode Cæsar.*

Op XIII. Tot zoon aangenoomen) Deze aaneeminge word ons op een penning vertoond; verbeeldende *Nerva* grabberd, die de hand geeft aan *Trajanus*, met een spiets gewaapend, en een wapenrok omhangen; geteekend: *ADOPTIO, Zoon-aanneeminge.* Met welke penning *Dio Cassius* wonderlyk overeenkomt, wanneer hy zegt: *Nerva zond aan Trajanus, in Duytsland de heiren toen gebiedende, eenige teekenen van waarigheden gebied, voegende daar by deze woorden:*

Telis, Ptebe, tuis lacrymas ulciscere nostras.

O *Trajane*, wees my gelijk een bewaarende *Apollo*, wreek mijn traanen (gestort om de versmaadheid, die ik wegens mijn onderdom moet lijden) met uw wapenen.

Op XIV. Anriquitates Nemaufenès) Zie dat gebouw, ter eeren van *Plotina* gesticht, by *Sponius* afgebeeld, in *Recherches curieuses de Antiquité.* Voorts van dezès Keiserinnes penningen zie *Gaillard's Guirani* verklaringe en uitlegginge van de penningen, die nu en dan, binnen *Nimes*, opgegraven zyn.

Op XVI. Een kerk op de penningen afgebeeld) In de Handelinghe der Apostelen (men gunme dit, in her verbygaan, aanre teekenen) 19 cap. 24 vers, word gesproken van een silberlinid, die kleene zilvere tempelen van *Diana* maakte. Verscheidene geleerde meenen dat het zilvere penningen zyn geweest, die de godvruchtige reizigers aan den ingang van den tempel kochten, en, de Ephesiaanische *Diane* bezocht hebbende, met zich te rugge droegen: maar *Gisb. Kuperus*, bewijst (in *Harpocrate*) uit *Salmasius*, *Grotius*, *Casaubonns*, en *Pricans*, het tegendeel, en zegt dat het waaren kleene kerkjes, naar het faizoen van de groote tempel van *Diana*, van zilver konstiglyk gewrocht.

Op XVII. Draagd de hoorens) Een triviale spreekwys; doch alleen gebruikt om deze aanmerking hier plaats re doen hebben. Het word van *Ezech. Spanhemius* aangeteekend dat deze spreekwys niet nieuw, maar ook by de ouden bekend is. Want by *Artemidorus* (2 *Oneirocrit.* 2 cap.) voorzegt iemand een vryer, die, in een droom, van een ram was afgevallen, het overspel van zyn toekomende vrouw aldus: *Uw vrouwe zal met een ander bosleeren, en u, gelijk men gewoon is te spreken, hoorenen opzetten.* En *Joh. Drasius* (ad 34 cap. *Exod.* 29 vers en 1 lib. *Quæst. Hebraicar.*) getuigd, dat men ook by de *Hebræen*,

bräen, iemand, wiens vrouw overspel bedreef, met hoorenen afbeelde. Ja *Nicetas* (zie *Aegypt. Menagius* in *Originibus patriis*) verhaald van den Keiser *Andronicus Comnenus*, dat hy, al spottende, hoorenen voor de rampzaaligen had opgehangen, met wiens vrouwen by overspel had begaan.

Op XVIII. Van een *Amazoon*) Genoemde *Petr. Petitus* brengt uit *Morellus Specimen*, een penning te voorschijn, waar op het hoofd van *Commodus*, en dat van *Martia* vereenigd (*jugata*) staan, met een *pelta*, of *Amazonisch* schildken, ontrent haar hals, geteekend met des Keiser gewoonlijk opschrift: L. AELIUS AURELIUS COMMODUS AUG. PIUS FELIX. By *Angelonus* worden zy mede zo vertoond; maar in plaats van den *pelta*, is *Martia* met een helm gewa- pend.

Op XXI. Oudste zoon *M. Aur. Antoninus*) In het Byvoegzel van de KEISERS heb ik aangeteekend dat deze zich ook *Antoninus Magnus, de Groote*, liet noemen. Het geen ook zekere penning, van *Sponius*, in gemelde boek gebruikt; wiens eene zyde *Caracallaas* weezen, geteekend: DIVO ANTONINO MAGNO; en andere een Keiserlijke houtstapel, geteekend: CONSECRATIO, vertoond, bevestigd.

Op XXV. Nevens haar zoon) Opeene der penningen van *Alexander* zit hy zelf getabberd met een klood op zyn hand; staande aan zyn rechter zyde, *Mamas*, zyn moeder; voor hem de *Gelukkigheid*, en achter hem de *Overwinning*, van welke hy word gekroond; het opschrift is: FELICITAS TEMPORUM, *Gelukkigheid aer tijden*.

Op XXVI. Gelaat van haar zoon *Maximus*) Wiens verwonderens waardige schoonheid, gelyk van *Ondaan* word aangewezen, ten eenemaal is versierd van de schryvers, die mede (in het geen zy van des vaders onbesnyfde grootheid verhalen) geen geloof verdienen.

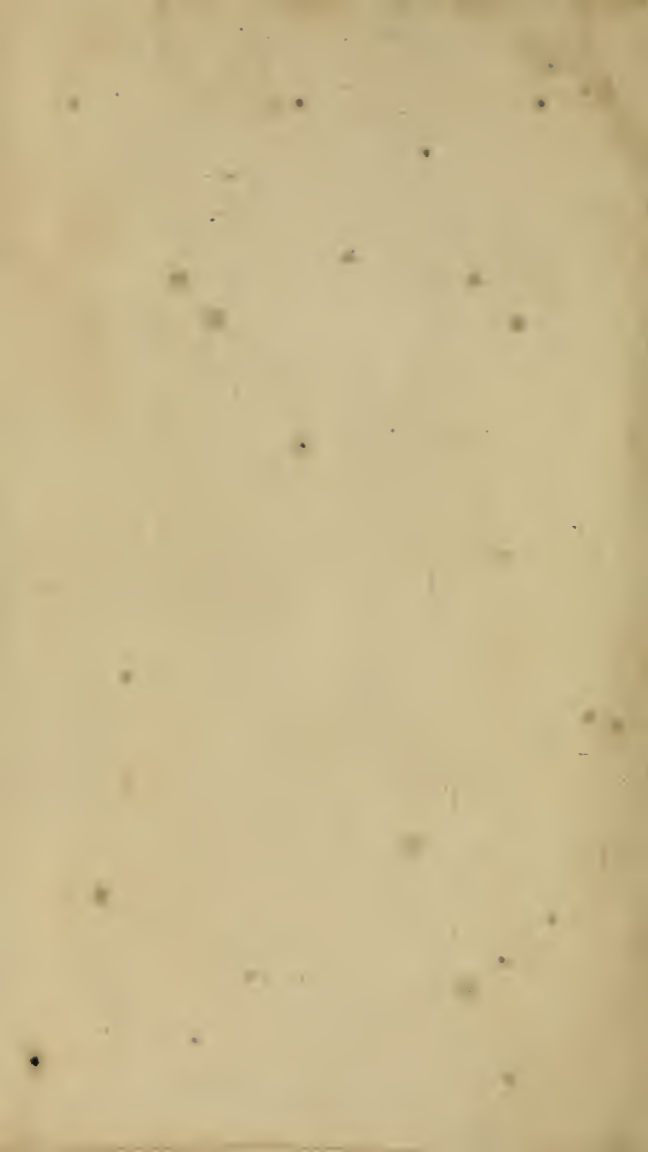
Maar aangezien ik gevoele dat de rykheid dezer stoffe my te plotzelyk overstelpt, zo wil ik liever by tyds deze *Resumptio* sluiten, als met een vernitgestrekte wydloopghheid, den Leezer onveiduldig maaken.

REGISTER.

<p style="text-align: center;">A.</p> <p>A Grippina, <i>Caligul. Moed.</i> 15 pag.</p> <p>Arria, <i>Numeriani.</i> 50</p> <p style="text-align: center;">C.</p> <p>Celsa, <i>Macrini.</i> 34</p> <p>Charito, <i>Joviani.</i> 59</p> <p style="text-align: center;">C als een K.</p> <p>Calphurnia, <i>Julii Cæs.</i> 12</p> <p>Claudia, <i>Clandis Br. D.</i> 46</p> <p>Constantia, <i>Licini.</i> 55</p> <p style="text-align: center;"><i>Gratiani.</i> 61</p> <p>Crispina, <i>Commodi.</i> 29</p> <p style="text-align: center;">D.</p> <p>Domitia, <i>Domitiani.</i> 23</p> <p>Domitilla, <i>Vespasiani.</i> 21</p> <p style="text-align: center;">E.</p> <p>Etruscilla, <i>Decii.</i> 42</p> <p>Eudocia, <i>Theodosii.</i> 64</p> <p>Eudoxia, <i>Valentiniani.</i> 65</p> <p>Eusebia, <i>Constantii.</i> 57</p> <p>Eutropia, <i>Maxim. Herculii.</i> 52</p> <p style="text-align: center;">F.</p> <p>Fausta, <i>Const. Magni.</i> 56</p> <p>Faustina, <i>Antonini Pii.</i> 27</p> <p style="text-align: center;"><i>M. Aurelij.</i> 28</p> <p>Flaccilla, <i>Theodosii.</i> 62</p> <p style="text-align: center;">H.</p> <p>Helena, <i>Const. Chlori.</i> 53</p> <p style="text-align: center;"><i>Inliani.</i> 58</p> <p>Hostilia, <i>Vib. Galli.</i> 43</p> <p style="text-align: center;">J.</p> <p>Julia, <i>Severi.</i> 32</p> <p style="text-align: center;"><i>Tiberii.</i> 14</p> <p style="text-align: center;"><i>Titi D.</i> 22</p>	<p style="text-align: center;">L.</p> <p>Lepida, <i>Galbae.</i> 18</p> <p>Livia, <i>Augusti.</i> 13</p> <p style="text-align: center;">M.</p> <p>Mamæa, <i>Alexand. Moed.</i> 36</p> <p>Mariniana, <i>Valeriani.</i> 44</p> <p>Marsa, <i>Elagab. en Alex. Gr.</i> 35</p> <p>Messalina, <i>Claudii.</i> 16</p> <p style="text-align: center;">O.</p> <p>Octavia, <i>Neronis.</i> 17</p> <p>Onbekende van <i>Nerva.</i> 24</p> <p style="text-align: center;"><i>Pupienus.</i> 39</p> <p style="text-align: center;"><i>Tacitus.</i> 48</p> <p>Orestilla, <i>Gordiani.</i> 38</p> <p>Otacilia, <i>Philippus.</i> 41</p> <p style="text-align: center;">P.</p> <p>Paulina, <i>Maximini.</i> 37</p> <p>Plautilla, <i>Caracalle.</i> 33</p> <p>Plotina, <i>Trajani.</i> 25</p> <p>Poppæa, <i>Othos Byz.</i> 19</p> <p>Procula, <i>Probi.</i> 49</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Sabina, <i>Hadriani.</i> 26</p> <p>Salonina, <i>Gallieni.</i> 45</p> <p>Scantilla, <i>Did. Iuliani.</i> 31</p> <p>Serena, <i>Diocletiani.</i> 51</p> <p>Severa, <i>Valentini.</i> 60</p> <p>Severina, <i>Aureliani.</i> 47</p> <p>Sextilia, <i>Vitellii M.</i> 20</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Thermantia, <i>Honorij.</i> 69</p> <p>Titiana, <i>Pertinacis.</i> 33</p> <p>Tranquillina, <i>Gordiani.</i> 40</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Valeria, <i>Galer. Maximiani.</i> 54</p>
---	--

E Y N D E

Handwritten signature or initials in the top left corner.

